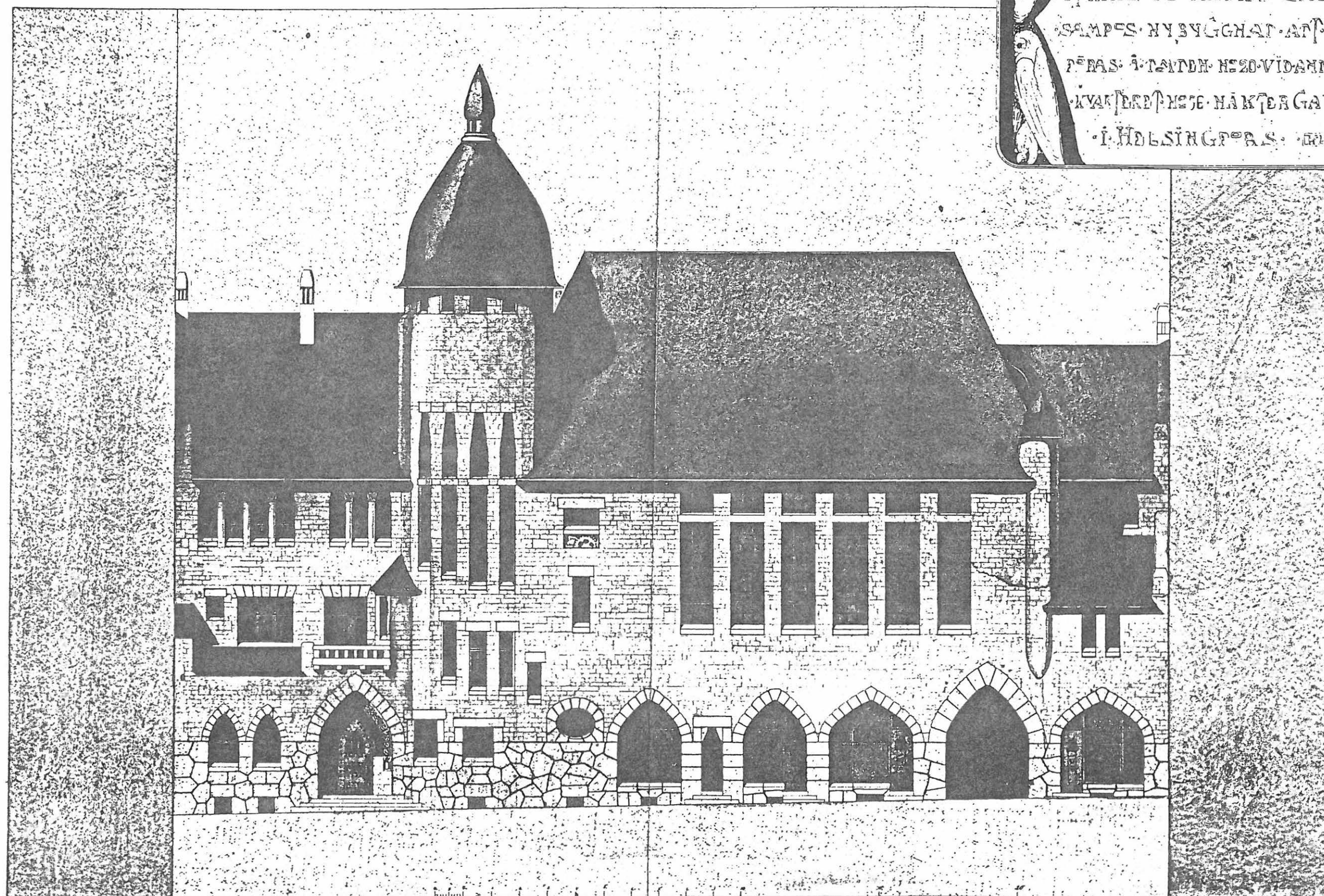
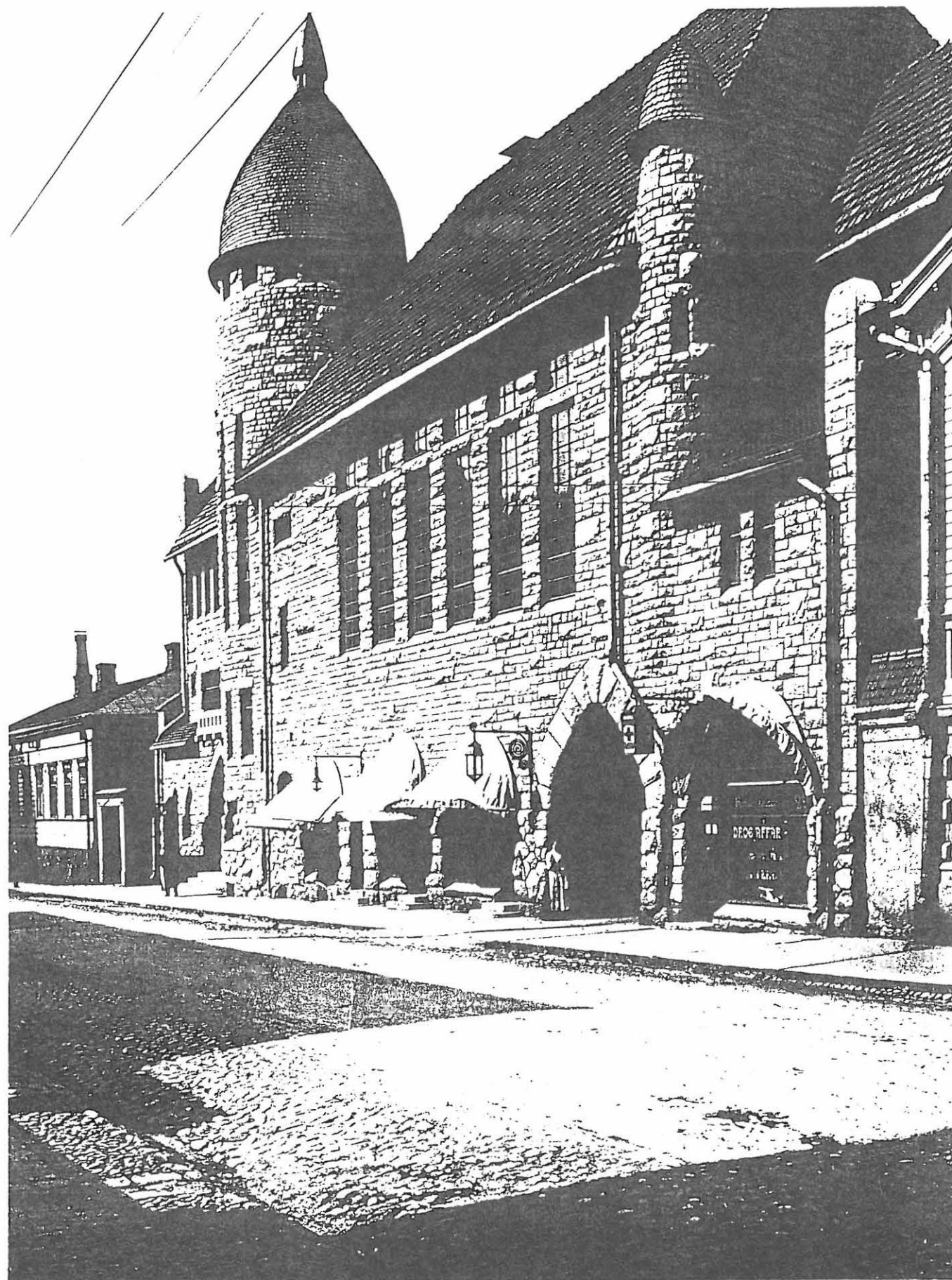

RITNING. TIL. AKTIESELSKABET
 SAMPS. NYBYGGHAT. AFT. VPP=
 PÆRAS. I. TAVDEN. HESD. VIDANRE G.
 KYKTERRE HESSE. HAKTER GALEN.
 I. HESLINGPÆRAS. HENT.

KIINTEISTÖ OY LÖNNROTINKATU 29 VANHA POLI

kuva: Suomen rakennustaiteen museo N. Wasastjerna

Helsingissä Lönnrotinkatu 29:ssä sijaitsevan kivistä rakennuksen, josta jäljempänä käytetään nimitystä Vanha Poli, rakennutti Polyteknikkojen yhdistyksen perustama osakeyhtiö Sampo vuosina 1902-1903.

Lönnrotinkatu 29
kaupunginosa 4. Kampi
kortteli 76
tontti 34

Tontti esiintyy aiemmin myös numeroilla 76/2, 76/20, 76/32.

Alunperin Andregatan 29 (Antinkatu 29)
Tomten no 20 kvarteret no 76 Näktergalen
i Helsingfors

SISÄLTÖ

POLYTEKNIKKOJEN YHDISTYKSEN TALOHANKE	2
RAKENNUKSEN PYSTYTTÄMINEN 1902-1903	3
MITEN UUDISRAKENNUKSEEN SUHTAUDUTTIIN	6
LINDAHL & THOMÉ	7
MILLAINEN RAKENNUS ALUNPERIN OLI	7
RAKENNUKSESSA TEHDYT MYÖHEMMÄT MUUTOKSET	11
RAKENNUSOSIEN IKÄKARTOITUS	11
- kellari	12
- 1. kerros	13
- 2. kerros	14
- 3. kerros	15
- 4. kerros	16
RAKENNUKSEN NYKYTILANNE	17
LUETTELO PIIRUSTUSMATERIAALISTA	18
MUUT LÄHTEET	19

Tämä selostus rakennuksen vaiheista on laadittu ennen rakennuksen pinnoissa suoritettavia maalaustutkimuksia ja muita rakenteiden tutkimuksia, jotka saattavat joiltain osin muuttaa tässä esitettyjä tietoja.

Espoossa 3.3.1987

Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen ky
Arja Vehanen-Sinda

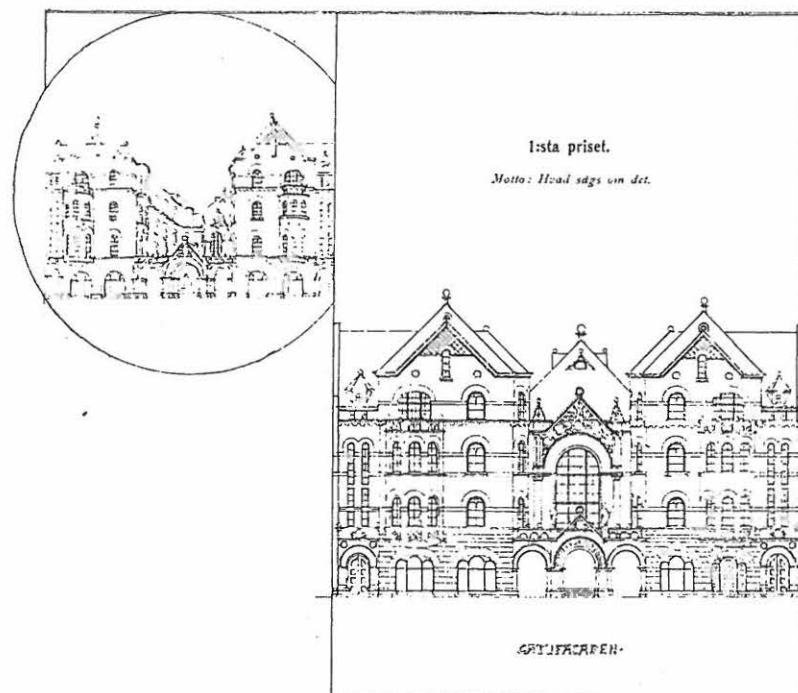
POLYTEKNIKKOJEN YHDISTYKSEN TALOHANKE

Polyteknikkojen yhdistyksen alkuna on 1860-luvulla muodostunut Tekniska realskolanin toverikunta, jolla aluksi ei ollut kiinteää organisaatiota eikä merkittäviä rahavaroja; 1861 'i kamratskapets kassa fanns en behållning af 1 mark 15 penni'.

Vanhan Polin tornihuoneen ikkunoissa on seuraavat tekstit: Teknologföreningen 1872-1884, Polyteknikernas förening 1884-1899, Polyteknikkojen yhdistys 1899-1909, Teknillisen korkeakoulun ylioppilasyhdistys 1909-1922, Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunta 1922.

1872 lähtien koulu toimi nimellä Polytekniska skolan. Teknologföreningen aloitti toimintansa, joka vähitellen sai kiinteämpiä muotoja, yhdistys mm. vuokrasi itselleen huoneiston. Jo 1877 yhdistyksen jäsen Hilding Bremer lahjoitti 12 markkaa rakennusrahastoon ja pian sen jälkeen jäsenet Waldemar Backmansson ja Fredrik Lampén 42 markkaa samaan tarkoitukseen ja lisäksi tulenkestävän kassalippaan rakennusrahaston säilyttämiseen.

1879 koulu organisoitiin uudelleen ja sai nimen Polytekniska institutet, yhdistys nimen Polyteknikernas förening 1884. Polyteknillinen opisto muuttui Teknilliseksi korkeakouluksi 1908, Polyteknikkojen yhdistys Teknillisen korkeakoulun ylioppilasyhdistykseksi. Uudelleen puhjenneet ankarat kieliriidat johtivat 1920-luvulla Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan syntymiseen nykyisessä muodossaan.

1. palkinto Grahn, Hedman & Wasastjerna (Teknikern mars 1901)

Rahasto kasvoi, vaikkakin hitaasti. Helmi-kuussa 1886 järjestettiin Kaartin maneesissa juhla, jonka arpajaiset tuottivat 19 000 markkaa ja polyteknikoille maineen vertaansa vailla olevina juhlanjärjestäjinä. Vastaavia arpajaisia rakennusrahaston kartuttamiseksi järjestettiin sitten 1890, 1894 ja 1897.

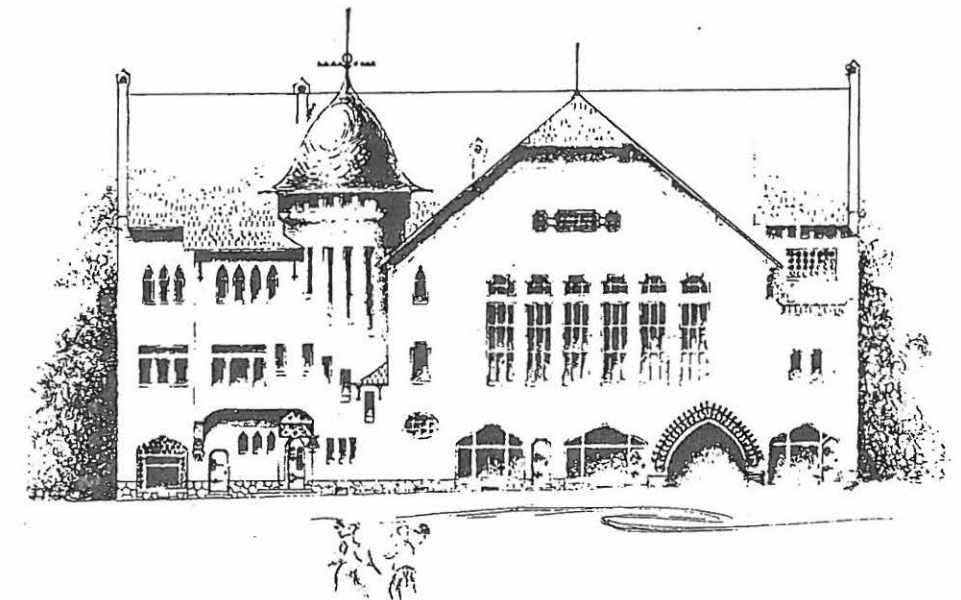
Jo keväällä 1877 yhdistys oli muuttanut osoitteeseen Andregatan 29 eli paikalle, jossa Vanhan Polin rakennus nyt on. Aluksi toimitettiin katurakennuksessa, sittemmin puisesa piharakennuksessa, joka purettiin 1930-luvun lopulla uuden nyttemmin jo puretun piharakennuksen tieltä.

Jäsenmäärän kasvaessa piharakennus kävi yhä ahtaammaksi. Syksyllä 1900 asetettiin toimikunta, joka sai tehtäväksi selvittää miten uuden talon rakentaminen toteutettaisiin. Toimikunta suosittelee osakeyhtiön muodostamista ja päätti julistaa arkkitehtikilpailun tontin rakentamisesta.

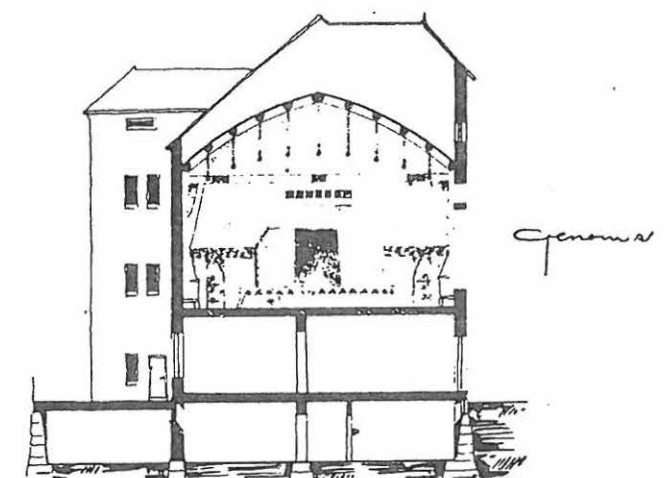
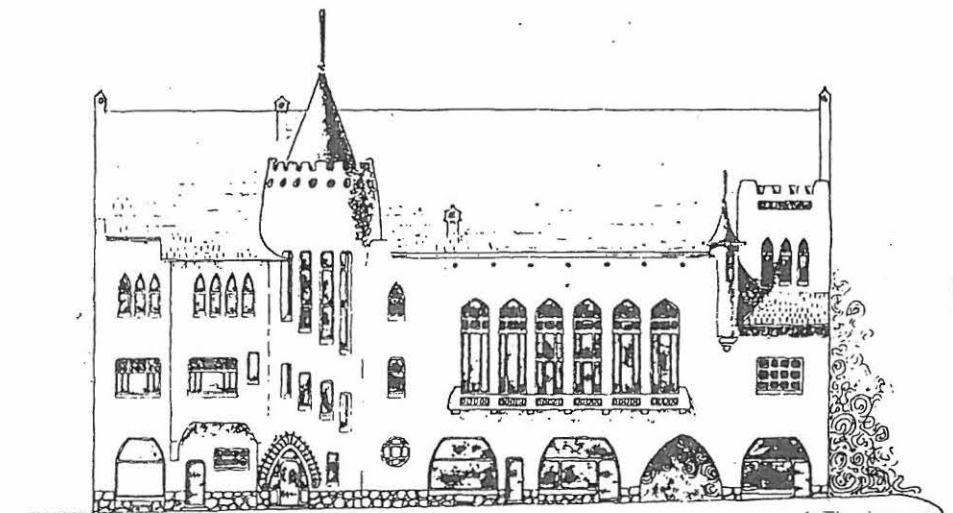
Kilpailun tilaohjelma oli laaja 'med ett stenhus inrymmande bostadslokaler så vidt möjligt och butikar samt kallare äfvensom en lokal för Polyteknikernas förening'. Määräaikaan mennessä kilpailuun jätettiin 11 ehdotusta. Palkintolautakuntaan kuuluivat arkkitehdit Seb. Gripenberg, R. Björnberg ja Onni Törnqvist sekä rakennusmestari Juho Ahde. Ensimmäinen palkinto päätettiin yksimielisesti jakaa ehdotukselle, jonka tekijäksi osoittautui arkkitehtitoimisto Grahn, Hedman & Wasastjerna. Toisen palkinnon saivat herr och fru Wilenius ja kolmannen U. Nyström ja W. Penttilä (?).

Rakennustoimikunta laski, etteivät varat riittäneet ehdotuksen toteuttamiseen. Ulosvuokrattavat tilat voitaisiin lisäksi toteuttaa edullisemmin toisenlaisen tilaohjelman pohjalta. Päätettiin julistaa uusi rajoitettu kilpailu osin muutetun tilaohjelman pohjalta. Kilpailuun kutsuttiin 4 alkupe-
räisessä kilpailussa palkintoluokkaan sijoit-
tunutta tekijäryhmää: Grahn, Hedman & Wasastjerna, herra ja rouva Wilenius, Albert Petrelius ja Usko Nyström sekä Walter Thomé. Asiantuntijoina tässä uudessa kilpailussa toimivat arkkitehdit Richard Björnberg, Hugo Lindberg ja Armas Lindgren sekä rakennusmestari Juho Ahde. Kilpailuun jätettiin yhteensä 7 ehdotusta, joista asiantuntijat asettivat ensimmäiselle sijalle arkkitehti-
toimisto Walter Thomén ja Karl Lindahlin suunnitelman.

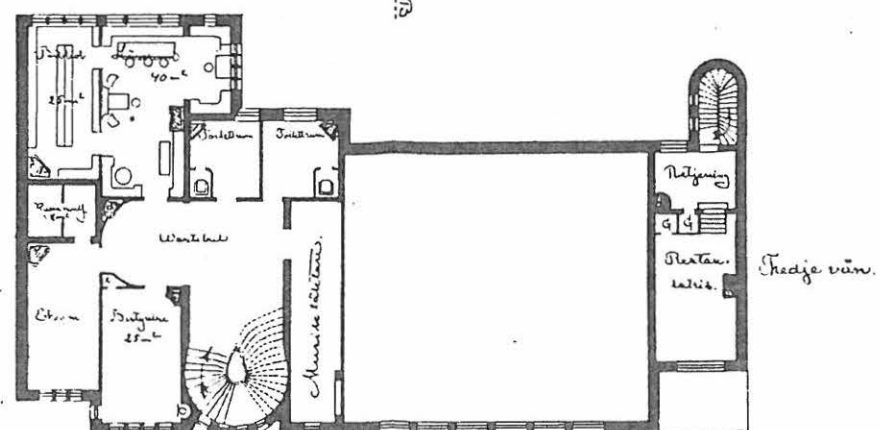
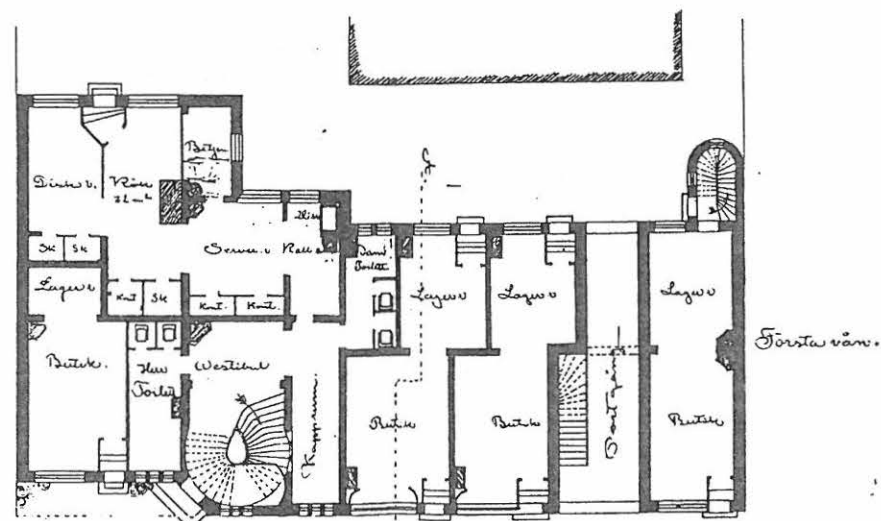
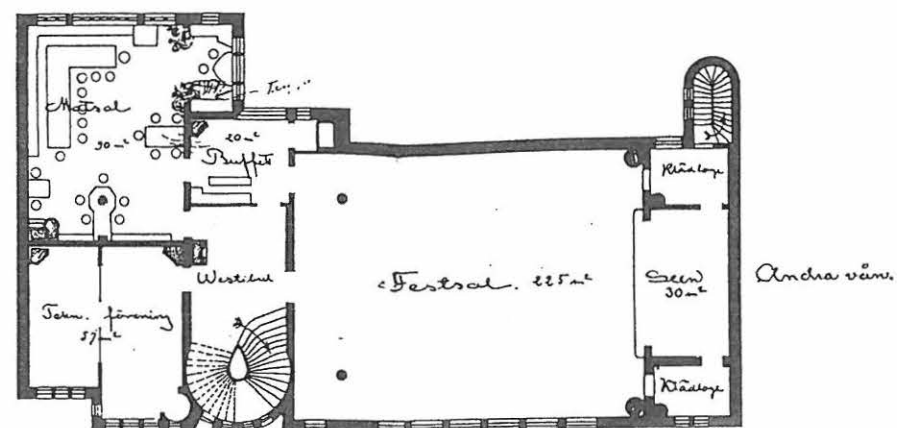
ALTERNATIV I

ALTERNATIV II

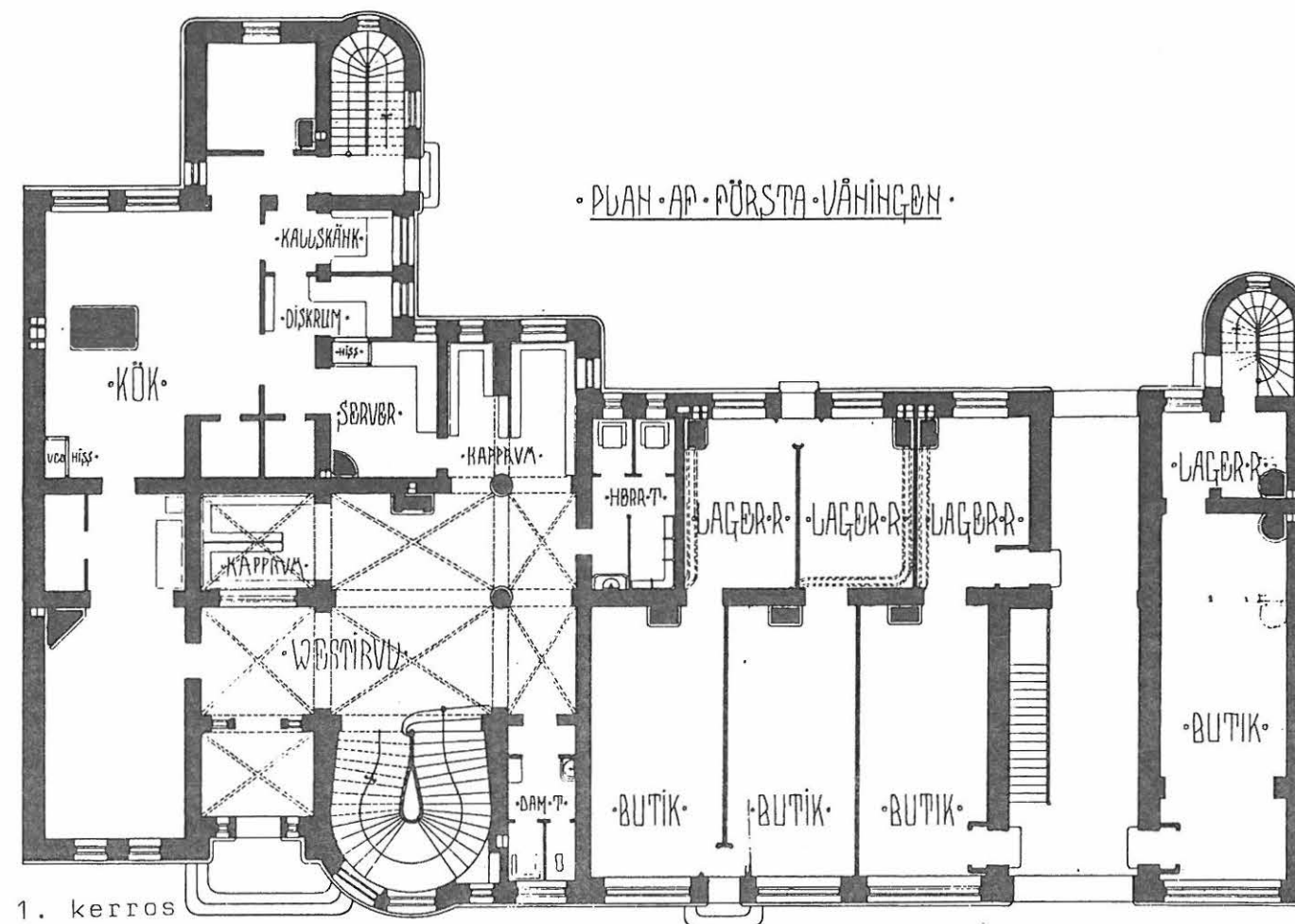
1. palkinto Walter Thomé ja Karl Lindahl (Teknikern oktober 1901)

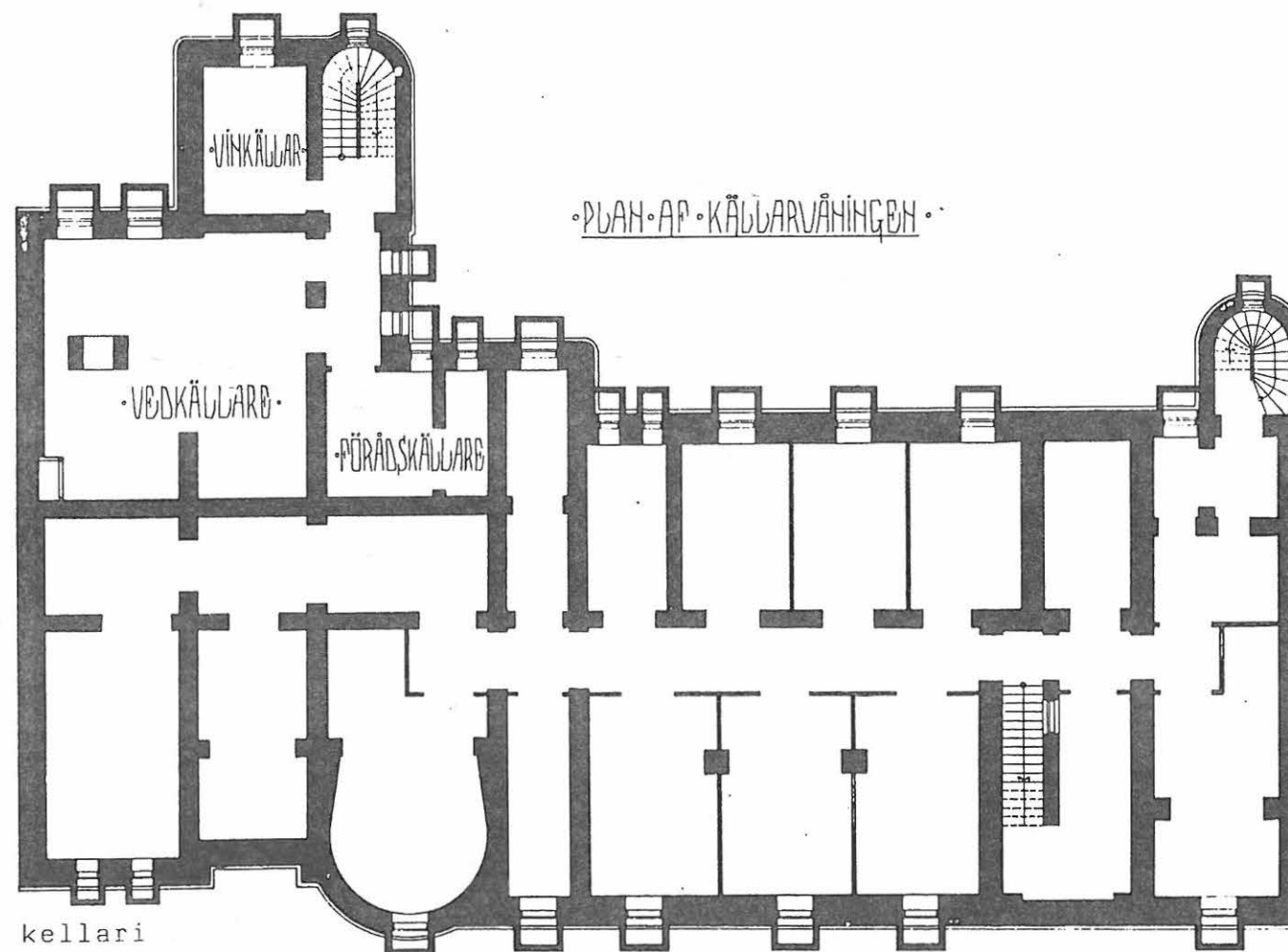
1. palkinto Walter Thomé ja Karl Lindahl
(Teknikern oktober 1901)

RAKENNUKSEN PYSTYTTÄMINEN 1902-1903

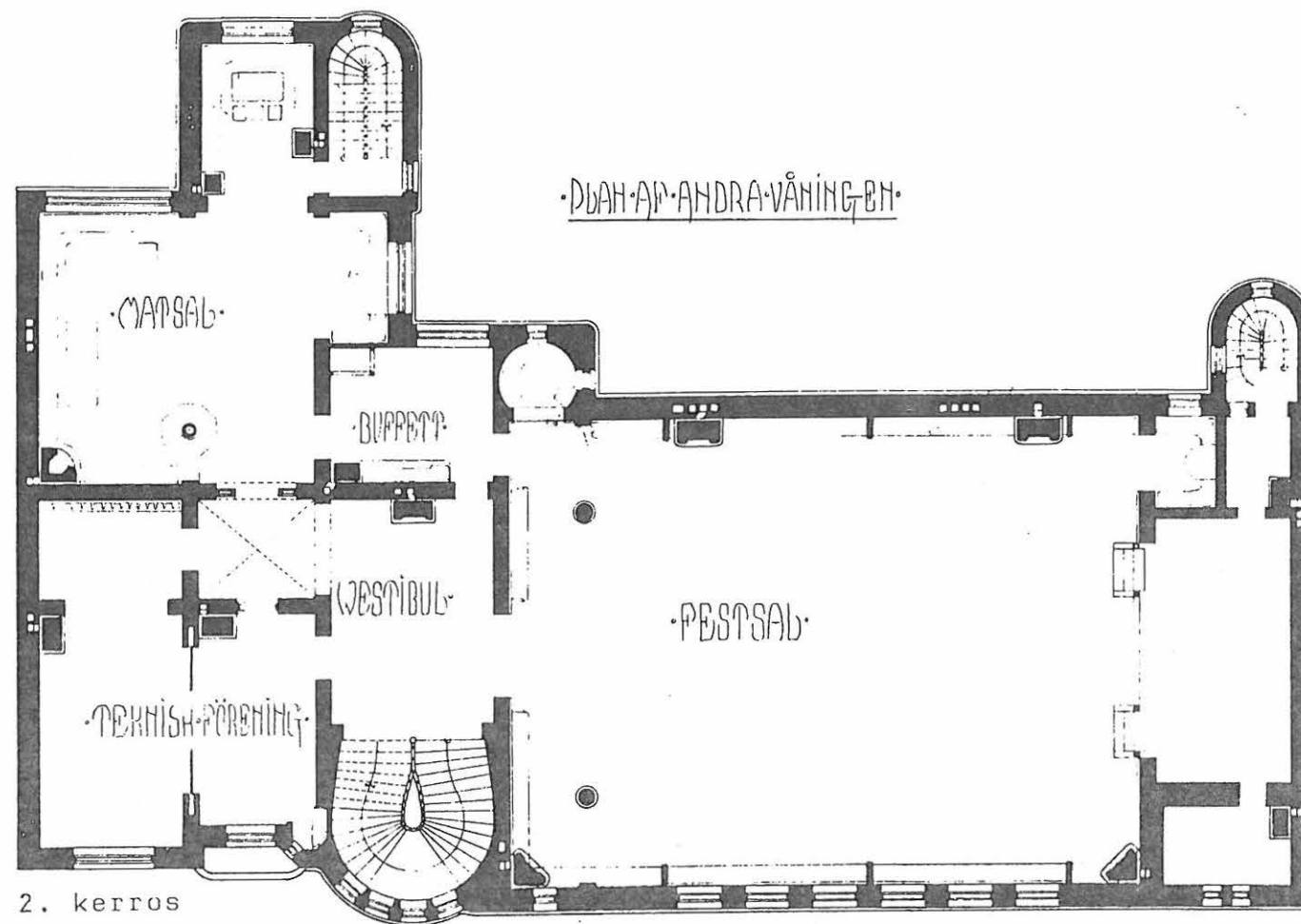
Osakeyhtiö Sampo piti perustavan yhtiökokouksensa lokakuussa 1901. Yhtiön hallitukseen valittiin arkkitehdit Albert Nyberg ja Onni Törnqvist sekä insinööri C.E. Holmberg. Walter Thomé ja Karl Lindahl saivat toimeksiannon suunnitella rakennuksen kilpailuehdotuksen pohjalta. Suunnitelmat on päivätty maaliskuulle 1902. Huhtikuussa 1902 ostettiin tontti 80 000 markalla. Vanha puinen katurakennus myytiin huutokaupalla, siirrettiin pois ja uuden talon rakentaminen aloitettiin välittömästi.

1:200

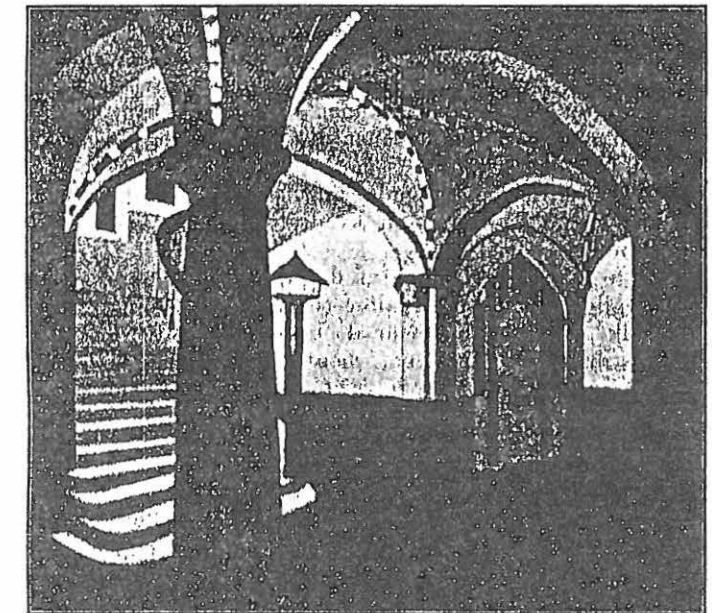

1:200

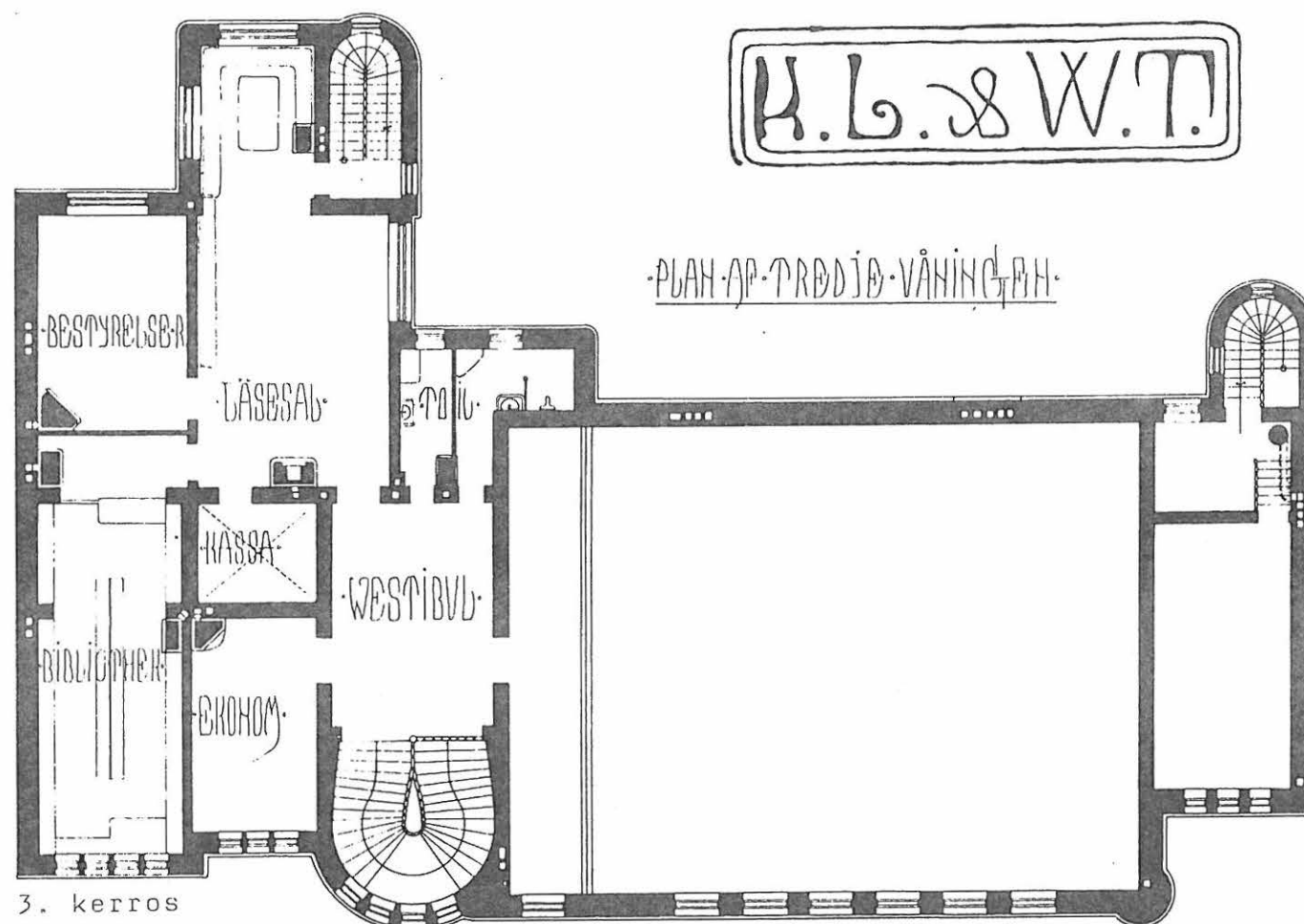

1:200

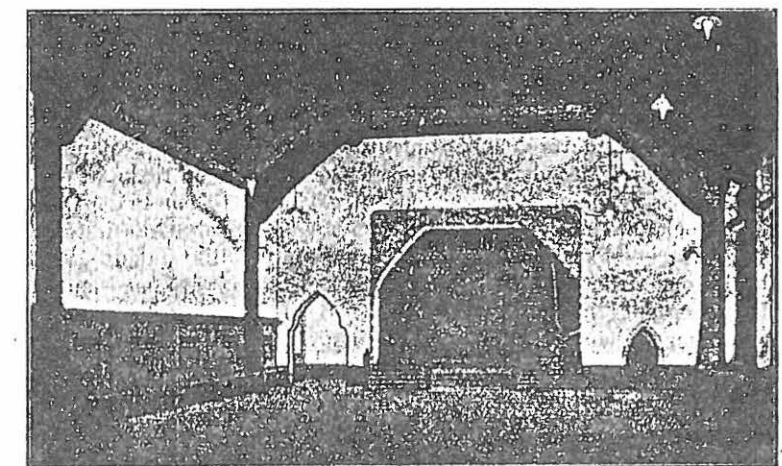
Maaliskuussa 1902 Teknikern-lehti julkaisi arkkitehtien luonnoksia Polyteknikkojen talon sisätiloista. Selostuksessa kerrotaan kilpailussa ensimmäisen palkinnon saaneen ehdotuksen piirustusten huomattavasti parantuneen. Sisustusluonnokset on tehty akvarelleina, joille lehden painotekniikka ei tee oikeutta.

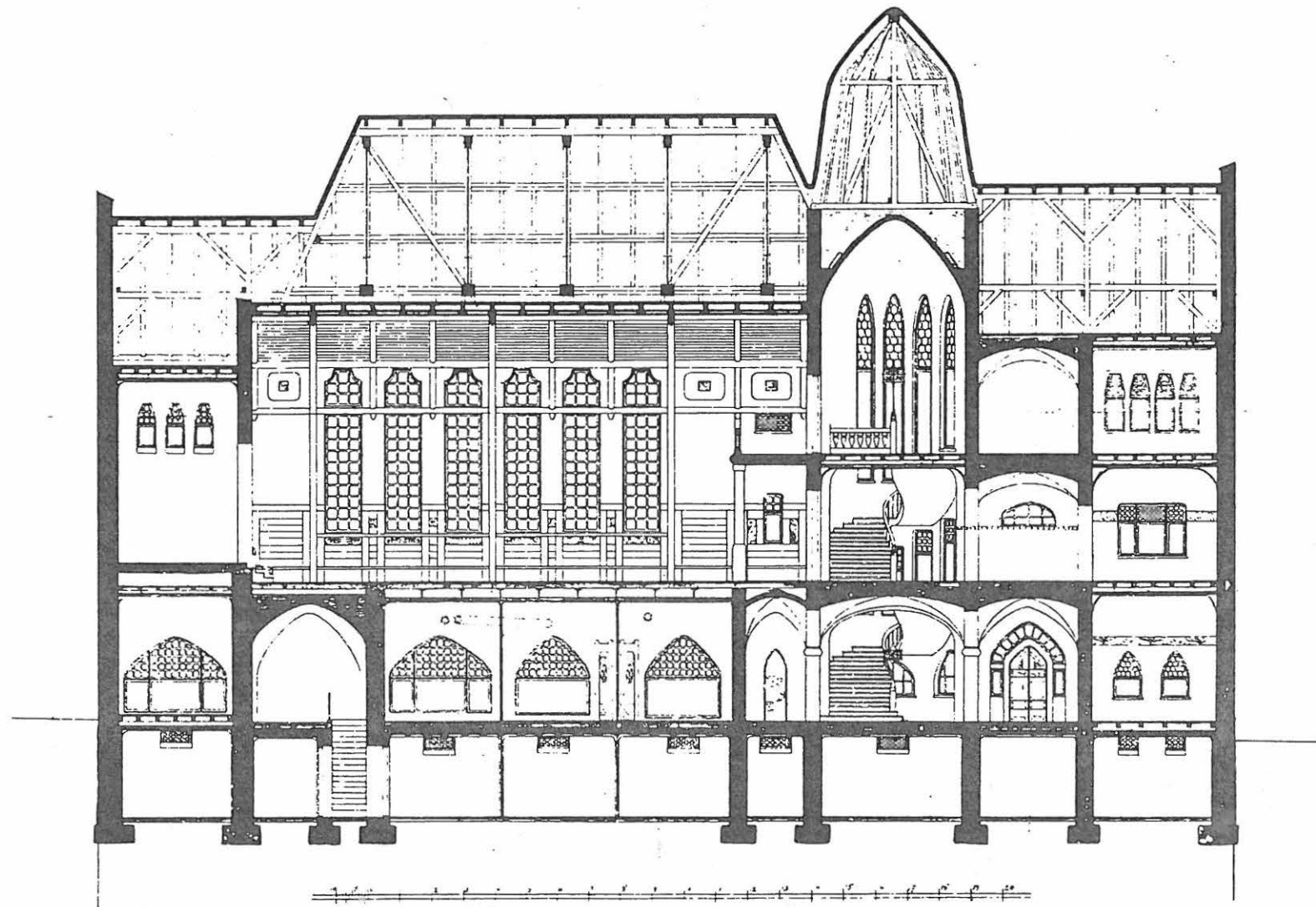
Näkymä ala-aulasta

1:200

Näkymä juhlasalista

Leikkaus Lönnrotinkadun suuntaisesti (Karl Lindahl & Walter Thomé 1902)

Rakennuksen kustannusarvio oli 245 000 markkaa. Kustannusten alentamiseen etsittiin erilaisia keinoja. Päätettiin mm. käyttää osin puisia osin teräskannattajia eikä yksinomaan teräksisiä kuten alunperin oli tarkoitettu. Rakennustyö päätettiin teettää laskutyönä, jotta muutosten ja yksinkertaistusten tekeminen työn aikanakin olisi mahdollisimman helppoa. Yksittäisiä töitä teetettiin kuitenkin urakalla.

Rakennuksen julkisivut oli alunperin päätetty tehdä rappaamalla. Kesällä 1902 insinööri Blankett esitteli osakeyhtiön hallitukselle Uudenkaupungin graniittia, jota hän mm. sen edullisen hinnan vuoksi suositteli julkisivumateriaaliksi. Katujulkisivu päätettiin tehdä graniitista. Muuraustyöt aloitettiin elokuun lopulla 1902. Perustustöihin oli kulunut arvioitua enemmän aikaa, koska suunniteltu hiekalle perustaminen osoittautui vaikeaksi pohjan epätasaisuuden vuoksi. Talo perustettiin kaikilta osiltaan kalliolle. Rakennuksen katto valmistui lokakuun lopussa 1902.

Rakennuksen kustannukset olivat yhteensä 245 000 markkaa, johon sisältyi graniittijulkisivun aiheuttama 10 000 markan 'lisäkustannus'.

Työtä rakennustyömaalla johti rakennusmestari H. Ahlbom.

Graniittityön suoritti Suomen kiviteollisuus-osakeyhtiö Uudestakaupungista, vuolukivikoristeet Suomen vuolukiviosakeyhtiö.

Kattaustyöt (hollantilainen tiili peltialustalla) H. Kasten

Asfalttityöt Aleks. Pelander

Sementtityöt Helsingin asfaltti-osakeyhtiö.

Rakennustakeet A. Holsti.

Torvijohdot V. Krause.

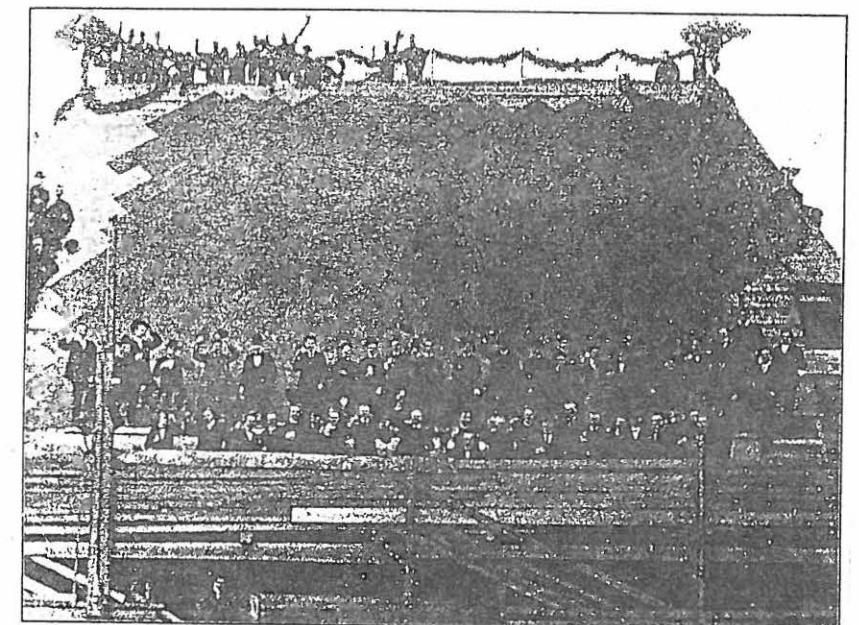
Sähkövalaistus A.E.G:n paikallinen filiaali.

Puuseppätyöt ja huonekalut Sörnäisten puuseppätehdas (selostuksen mukaan 'ett utmärkt arbete och icke så dyrt heller').

Metallityöt, helat, uuniluukut, kruunut, konsolit ym. G.W. Sohlberg, joka lahjoitti taloon ulkoportaan yhteydessä olevan lyhdyn.

Useimmat kaakeliuunit, mm. juhlasalin kaksi uunia W. Andsténin osakeyhtiö. Joitain kaakeliuuneja toimitti myös Ruoholahden tehdas. Aulojen kaksi vuolukiviunia Suomen vuolukiviosakeyhtiö.

Maalaustyöt ja lasimaalaukset S. Wuorio, joka lahjoitti taloon kaksi freskoa (ala-aulessa ja juhlasalin näyttämön viereisessä tilassa), freskojen luonnokset olivat Werner Thomén.

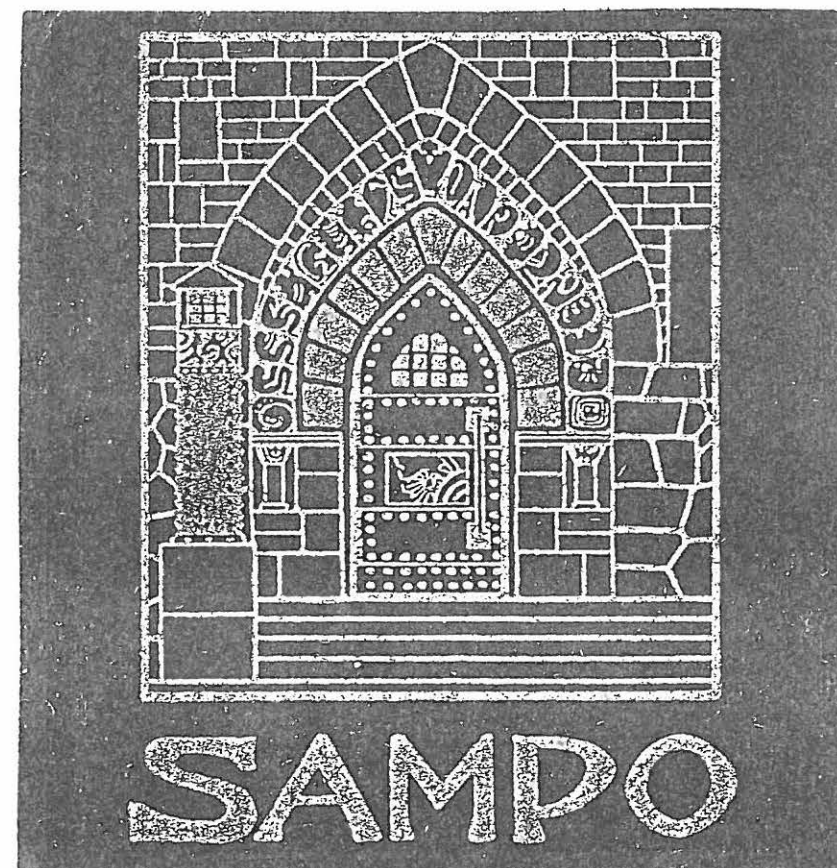
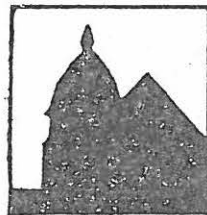
Harjannostajaiset (kuva: juhla kirjja Sampo)

Rakennus vihittiin 31.10.1903. Vihkiäisten kunniaksi painettiin juhla kirja nimeltä Sampo.

...SAMPO...

FESTSKRIFT · UT- POLYTEKNIKKO-
GIFVEN · AF · POLY- JEN · YHDISTYKSEN
TEKNIKERNAS · JUBILÆUMSKRIST
FÖRENING · VID UUDEN · HÖNE-
INVIGNINGEN · AF ASTON · VIKKIÄI-
DESS · NYH · LOKAL · · · · · SIIN · · · · ·

19³¹X03

Kuva: juhla kirja Sampon kansi

MITEN UUDISRAKENNUKSEEN SUHTAUDUTTIIN ?

Rakennusta esiteltiin juhla kirjan lisäksi mm. Arkitekten-lehdessä lokakuussa 1903, Teknikern-lehdessä joulukuussa 1903 ja Suomen teollisuuslehdessä lokakuussa ja marraskuussa 1903.

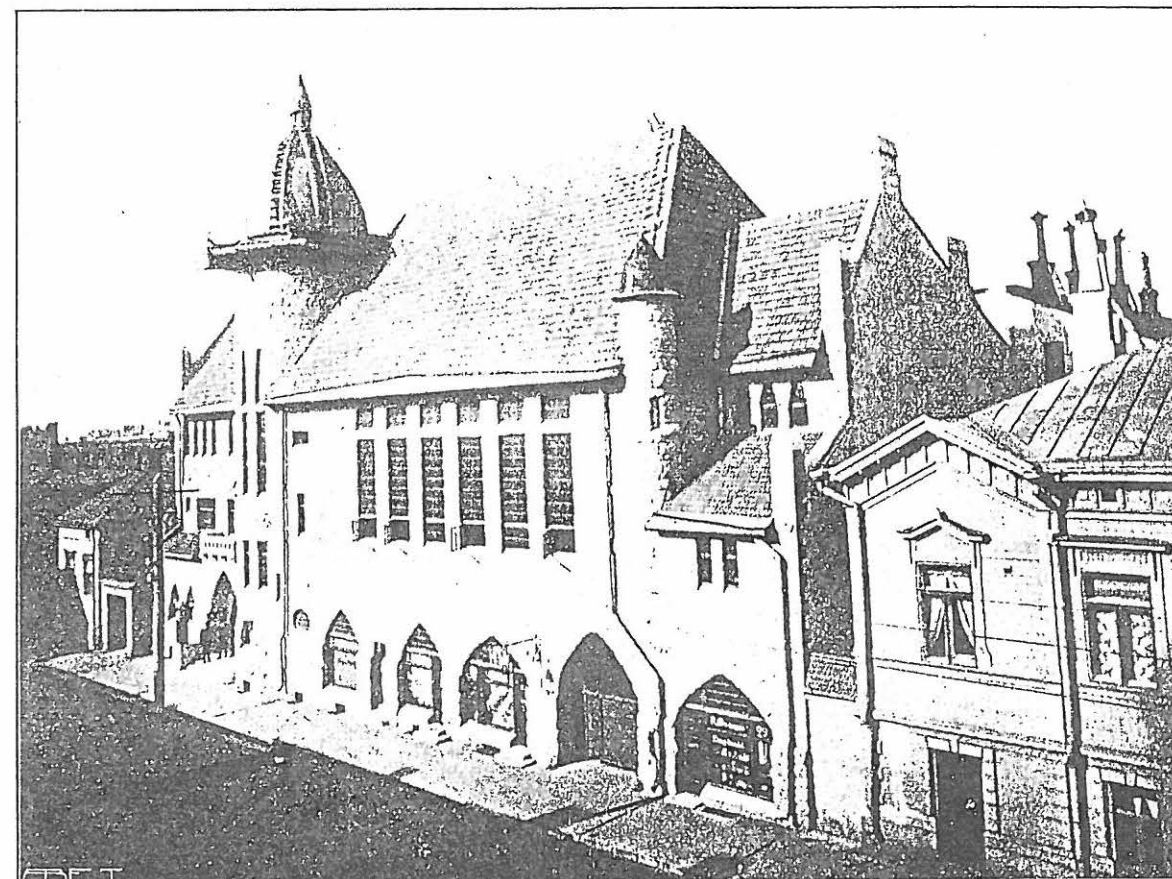
Rakennuksen saama vastaanotto oli varsin riskitaitainen - kuten tosin muidenkin tuohon aikaan rakennettujen vastaavaa ns. uutta tyyliä edustavien rakennusten.

Arkitekten-lehdessä rakennusta arvioi Nils W. (Wasastjerne). Artikkelissa todetaan, että arkkitehtuurissa on koittanut uusi aika ja tätä rakennusta voidaan pitää yhtenä uuden ajan luonteenomaisimmista ja mielenkiintoisimmista edustajista meillä. Arvio rakennuksesta on kokonaisuudessaan korkealentoisen ylistävä.

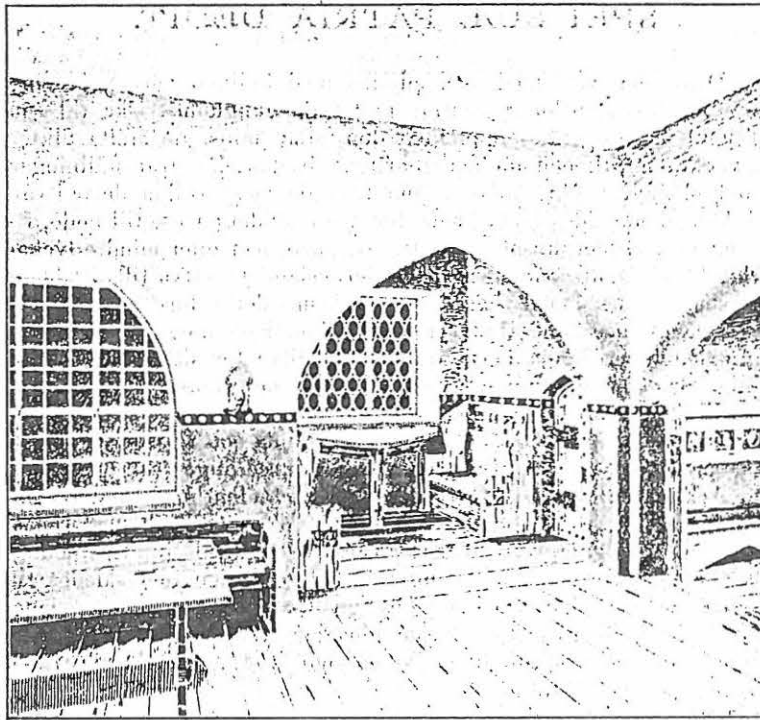
'Polyteknikernas föreningens nya byggnad är ensamstående genom den från det största till det minsta genomförda helheten och stämningsfullheten. Helt visst hade byggnadens uppförande icke kunnat anförtros i bättre händer. Den skall till kommande tider bära vittne om, att dess arkitekter sparat på hvarken arbete eller ideer, utan med en öfversvallande frikostighet strött ut sin konsts bästa skatter. I hela byggnaden genljuder en ton af kärlek till konst och

fädernesland, hvilken icke kan förklunga ohörd.

Teknikern-lehdessä Jac. Ahrenberg arvioi talon sopivan harvinaisen huonosti rakennuspaikalleen. Hän ei voi ymmärtää miten empire-kaupungin suoran kadun varteen tontille, joka ei ole edes kulmatontti, on sijoitettu tämä talo, joka ei millään tavalla ole sopu-soinnussa paikan kanssa. Jonain päivänä - ja se tulee kirjoittajan mukaan väistämättä - talo tulee taiteellisessa mielessä murskautumaan kahden nelikerroksisen kivitalon palomuurien puristuksessa. Tällainen talo voisi jossain metsän keskellä sijaitessaan olla yhtä viehättävän satumainen kuin Imatran hotelli, mutta tällä paikalla se on Ahrenbergin mielestä käsittämätön. Empirekaupunkiin on sijoitettu romanttisen pittoreski talo, jonka alin kerros muistuttaa Wisbyn kaupunginmuurin sisäpuolta ja jonka torni ja primitiiviset muodot vievät ajatukset muinaislinnoihimme. Ahrenbergin mielestä koko rakennuksen muotokieli soveltuu lisäksi erittäin huonosti kuvastamaan rakennuksen käyttötarkoitusta - yhtä huonosti kuin 'donna e mobile' soitettavaksi katedraalin uruilla. Keskiaikainen linna yleisen kadun varrella ei ole oikea ilmaisu talolle, jossa teknisen tietämyksen pioneirit viettävät juhlaan ja lepo-hetkiään intiimissä ystäväpiirissä.

Kuva: juhla kirja Sampo. Tornissa vielä rakennustelineet.

Näkymä ruokasalista K.Lindahl & W.Thomé
(Teknikern mars 1902)

Bertel Jung korostaa rakennuksen vihkiäisiin painetussa juhla kirjassa talon merkitystä kokonaisuutena: ulkokuoren, sisätilojen ja sisustuksen kokonaisuutena, jollaista ei aiemmin Pariisin maailmannäyttelyn Suomen paviljongin (1900) lisäksi ole syntynyt.

'Ett helgjutet värk får ej glömmas: den finska paviljongen på Pariserutställningen, men ack, huru många fingo väl se den unga finska byggnadskonstens lysande dagslända, som för en stund tjusade främlingarna i fjärran land och nu är ett minne blott! Ett annat värk af värde, finska teaterns nybyggnad, bör väl också nämnas i detta sammanhang, men icke ens här har steget tagits fullt ut, om också man måste erkänna, att byggnaden har sina hjärterötter i den mark, som gifver näring åt den nya tiden.

Nu vänta vi på mycket. I östra Finland bygges ett slott åt en penningemagnat, därom hviskas redan åtskilligt; i Tammerfors höjer sig spiran af en ny kyrka; i närheten af Helsingfors timra några konstvännen, som heligt dyrka vår egen tid, sina - om man får tro hörsägnen - underfulla bostäder.

Vi vänta, men - - hvad nu? Vid en tyst, smal och undanskynd gata har under tiden vuxit en byggnad, som anspråklöst, men oemotståndigt drager våra blickar på sig. Utan att man visste något därom, hafva två unga konstnärer modigt och talangfullt tvungit ett hus och ett betydelsefullt hus att helt underkasta sig deras originella skaparelust, och så har den då uppstått denna byggnad, denna första

sanna företrädare för den "nya stilen": Polyteknikernas förenings nybyggnad.

Vanhan Polin rakentamisaikana pyrittiin käyttämään rakentamisessa luonnonmateriaaleja, mieluiten suomalaisia luonnonmateriaaleja. Ensimmäinen kokonaan graniitista tehty julkisivu oli Gustaf Nyströmin suunnittelemassa Yhdyspankin talossa Aleksanterinkadulla (valmistui 1898); talon muotokieli on vielä renessanssihenkinen. Gustaf Strengell kirjoittaa Valvojassa (kirjoitus on laadittu lokakuussa 1902): 'Yhdyspankin talo on meillä toistaiseksi ainoa yksinomaan graniitista rakennettu rakennus, mutta pitkälti ei se ainoaksi jää. Polyteknikkojen yhdistyksen pienen talon muurit ovat jo pystyssä - arkkitehteina Thomé ja Lindahl -, ja Tampereella on ryhdytty rakentamaan Lars Sonckin piirustusten mukaan uutta suurta kirkkoa. Molempien näiden rakennusten fasaadit tehdään graniitti-nupukivestä englantilais-amerikkalaiseen rubble-sitoumukseen. Jo tämän vuoksi ne ehdottomasti eriyvät Nyströmin pankkipalatsista, missä harkot renessanssin tapaan ovat ladotut päällekkäin yhdensuuntaisiin kerroksiin, ja ne todistavat tällä kallistumisellaan elokuvaan-tehoisaan laatuun kuuluvansa yhteen sen kanssa, mitä meillä sopisi nimittää romantiseksi kouluksi'.

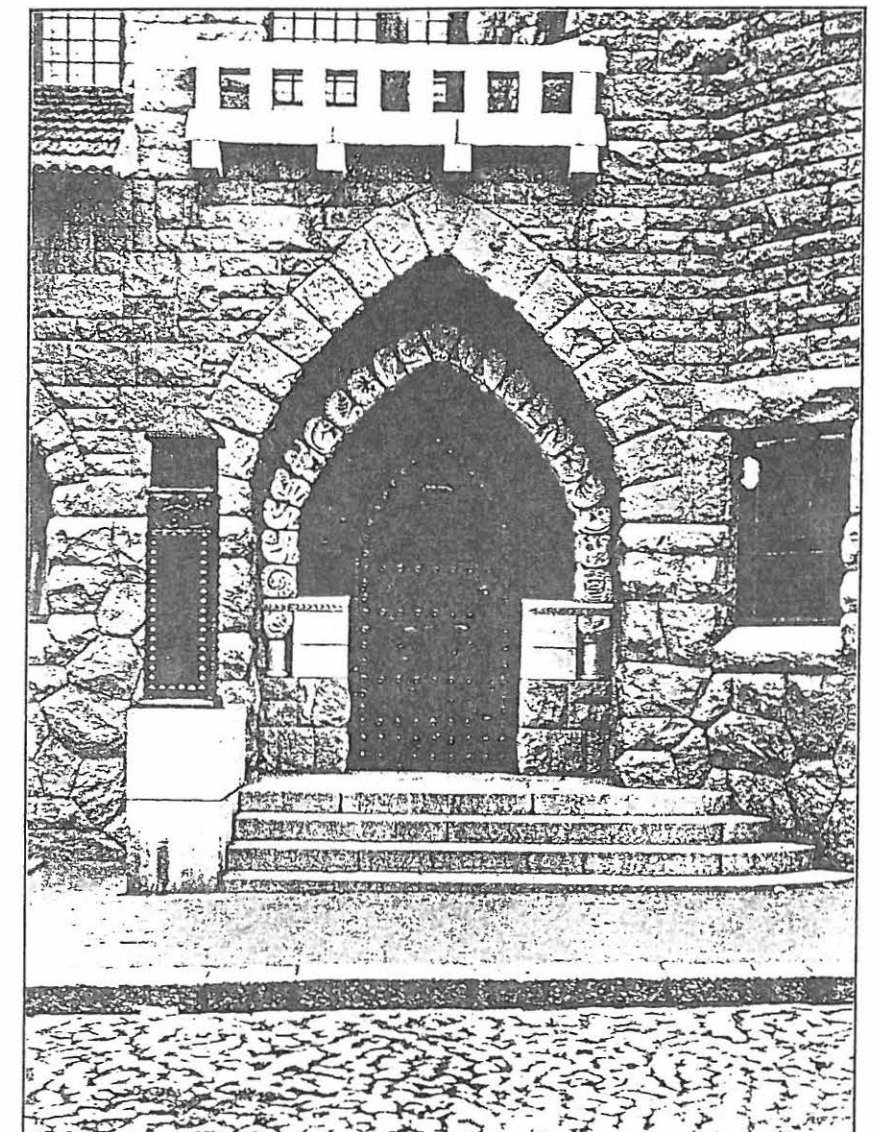
Graniittia oli käytetty myös suomalaisen teatterin uudisrakennuksessa (kansallisteatteri, valm. 1901, Onni Törnqvist). Uusmaalaisen osakunnan talon (Karl Hård af Segerstad, valm. 1901) ja vakuutusyhtiö Pohjolan talon (Gesellius-Lindgren-Saarinen, valm. 1901) julkisivut ovat vuolukivestä.

LINDAHL & THOMÉ

Karl Lindahlilla (1874-1930) ja Walter Thomélla (1874-1918) oli yhteinen toimisto vuosina 1900-1905. Muita yhteisiä töitä olivat mm. Otavan talo Uudenmaankadulla.

MILLAINEN RAKENNUS ALUNPERIN OLI ?

Katujulkisivu on vaaleanharmaata Uudenkaupungin graniittia ns. rubble square muurauksena. Koristeosia on tehty vuolukivestä. Katto on lasitettua tiiltä. Pihan puolen julkisivu on rapattu, sommitteluaineiksina eri muotoiset ikkuna-aukot ja juhlasalin uunien hormit.

Kuva: juhla kirjassa Sampo

Sisävalokuvien ottopaikat on näytetty rakennusosien ikäkartoituksen yhteydessä pohjapiirustuksissa sivuilla 12 - 16.

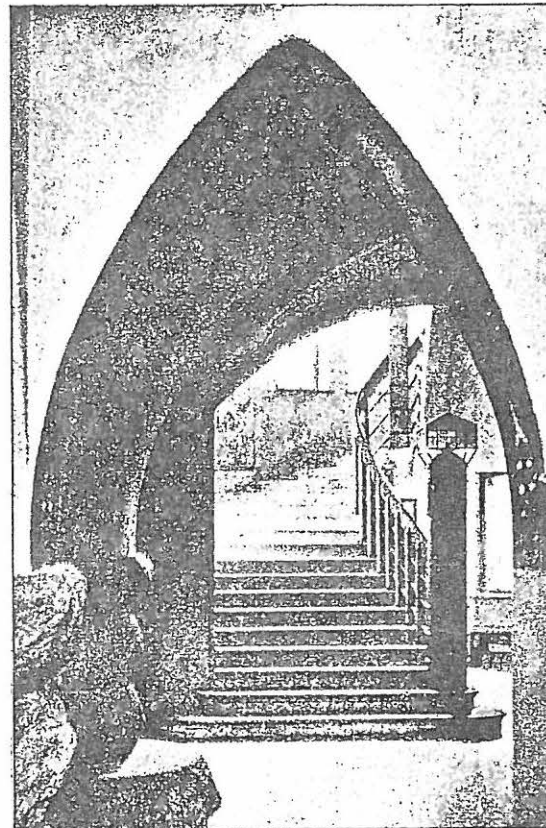
Värisävyluonnehinnat ovat Arkitekten-lehdessä 1903 julkaistun artikkelin mukaan.

1. kerros

Rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa on pääaulan, vaate- ja wc-tilojen lisäksi keittiötilat. Kadunvarsitiloissa on neljä myymälähuoneistoa, joilla kullakin oma takahuoneensa. Myymälätilojen ja aula- ja keittiötilojen välillä ei ole sisäyhteyttä.

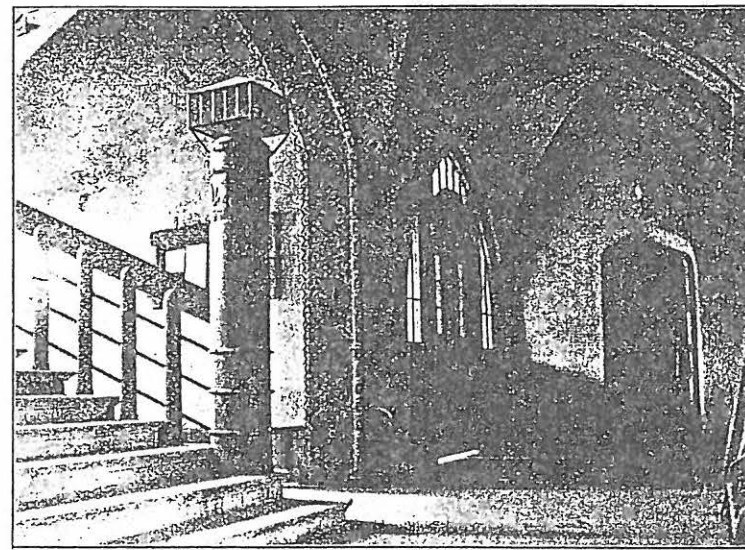
Aulan karkeat muuripinnat ovat valkoiset, holvikaarissa ja ruoteissa on maalauskoristeluja. Pääaulan holvikaaret kuvastavat ehkä selvimmin rakentamisaikana vallinnutta kiinnostusta ja innostusta mm. keskiaikaan. Aulan seinässä on freskomaalaus 'kolmila', joka on tehty Werner Thomén luonnoksen mukaan. Vuolukiviuiunissa on eläinornamentiikkaa.

Pääportassa, jonka väreinä ovat valkoinen, harmaa ja harmaansininen, metalliosat takorautaa ja kuparia, on heti ensimmäisen porrassyöksen kohdalla rikkain ornameintein koristeltu nissi, jossa kauniisti maalattu ikkuna (seppä moukari kädessä). Ikkunamaalaus on myös tehty Wernér Thomen luonnoksen mukaan.

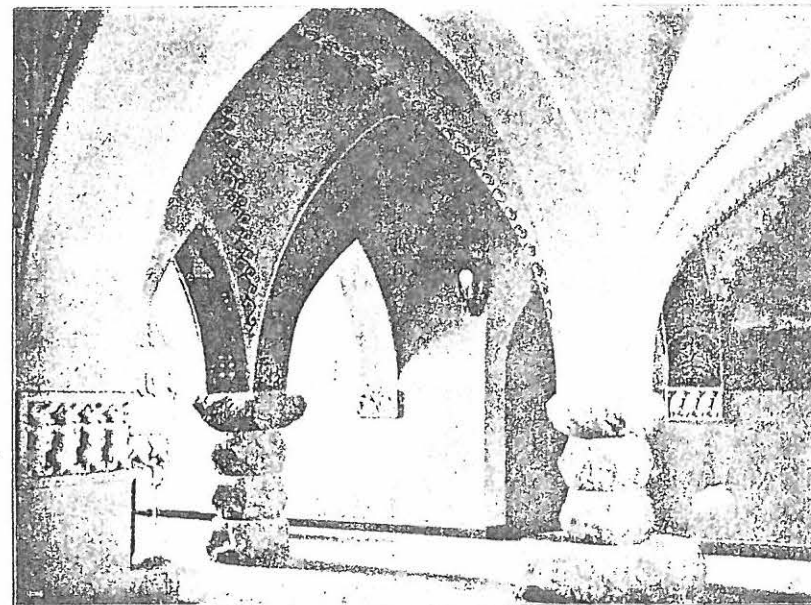
Ala-aula (Arkitekten oktober 1903)

(2)

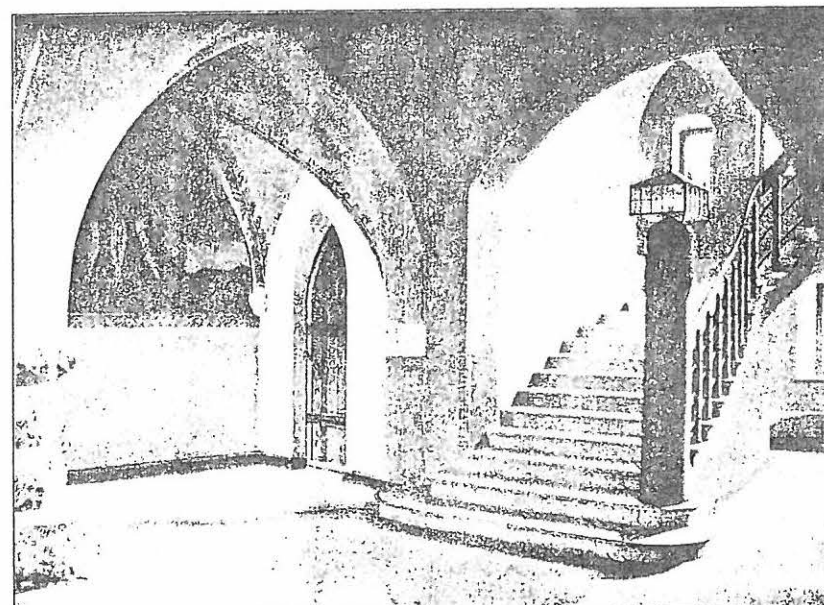
Ala-aula (juhlakirja Sampo)

(5)

Ala-aula (Arkitekten oktober 1903)

(1)

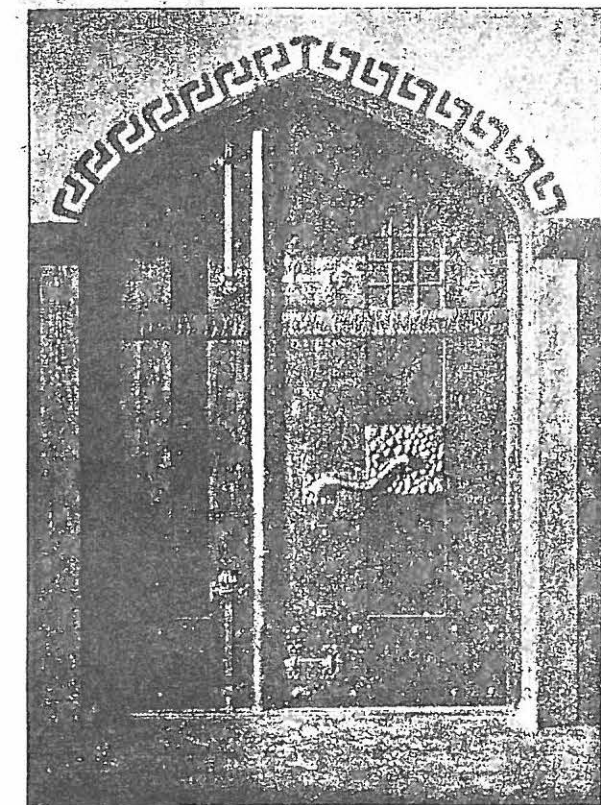
Ala-aula (Arkitekten oktober 1903)

(3)

2. kerros

Toisessa kerroksessa on juhlasali, buffetti-huone, ruokasali ja kaksi kokoushuonetta, jotka alunperin oli tarkoitettu teknisen yhdistyksen käyttöön.

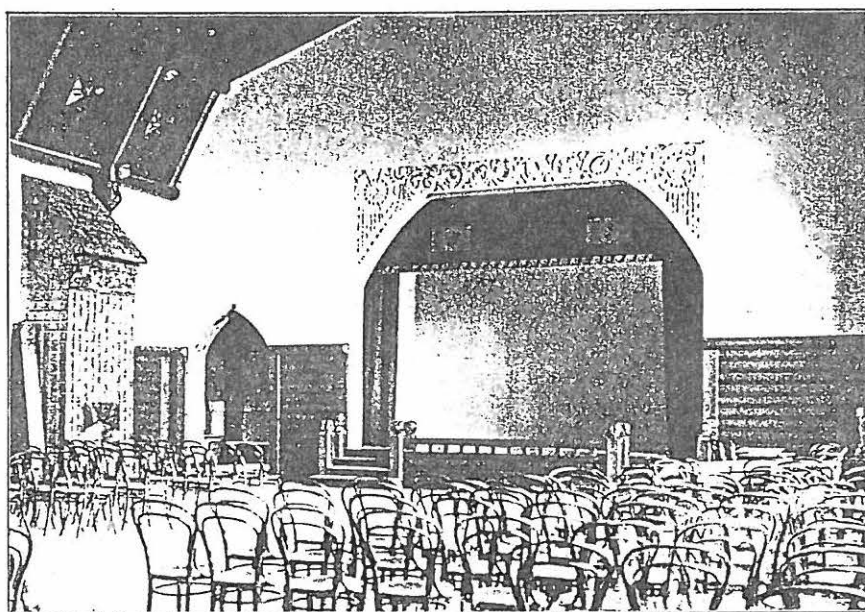
Juhlasalin ovi on iso ja raskas, sen 'mahtavat helat näyttävät olevan eivät tavallisia kuolevaisia vaan jättiläisiä varten'. Juhlasalissa on valkoiset seinät, korkea pyöreistä hirsistä tehty paneli, joka kuten katto ja tilava musiikkilehterikin ovat ruskeanpunaisia väreiltään. Tuuletusaukot katossa on käsitelty koristeina, jotka on tehty pakotetusta kuparista. Sähkölamppuissa on kiillotettu kupariheijastimet, jotka lamppujen pallessa aikaansaavat lämpimän punertavankeltaisen valon. Tähän juhlasaliin liittyy näyttämön lisäksi kaksi pientä sivutilaa: toinen näyttämön vieressä, jossa on Werner Thomén luonnostelema freskomaalaus ja pieni ikkuna pihan puolelle, toinen muodoltaan pyöreä on juhlasalin pitkällä sivulla. Sen valaistus on hauska pienen maalatun ikkunan kautta.

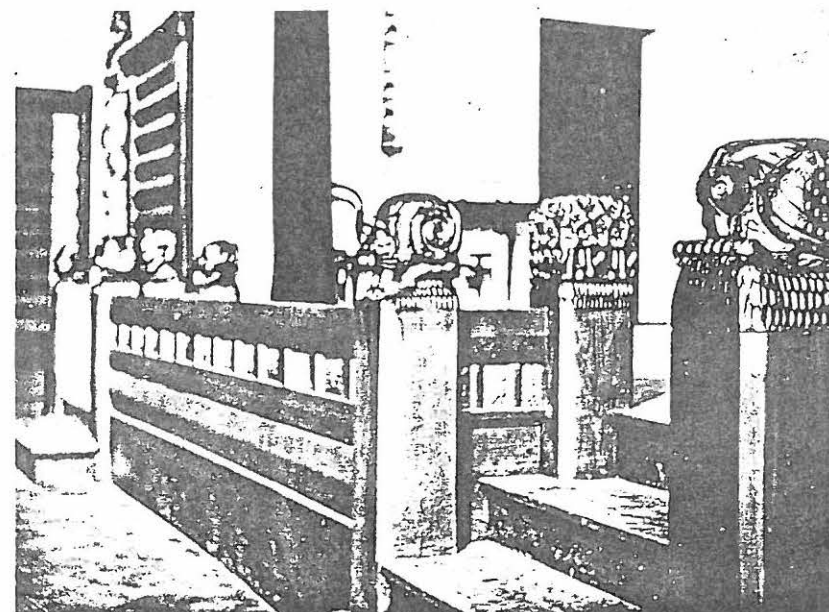
Juhlasalin ovi (Arkitekten oktober 1903)(18).

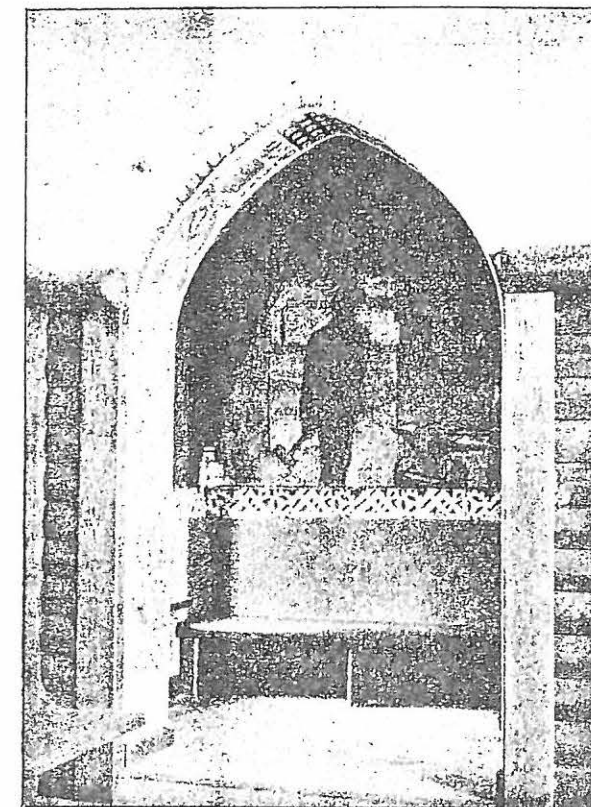
Juhlasali (Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto Eric Sundström 1922) (19)

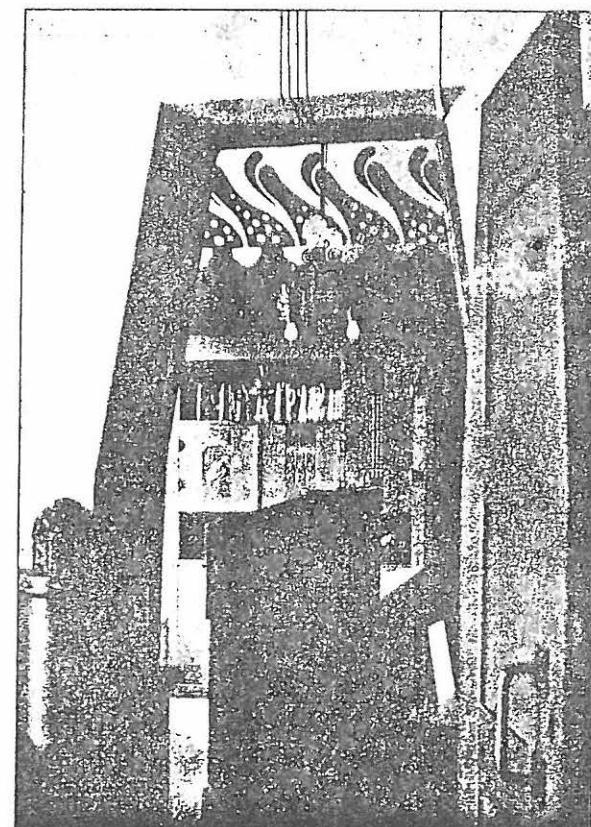
Juhlasali 1903 (juhlakirja Sampo) (20)

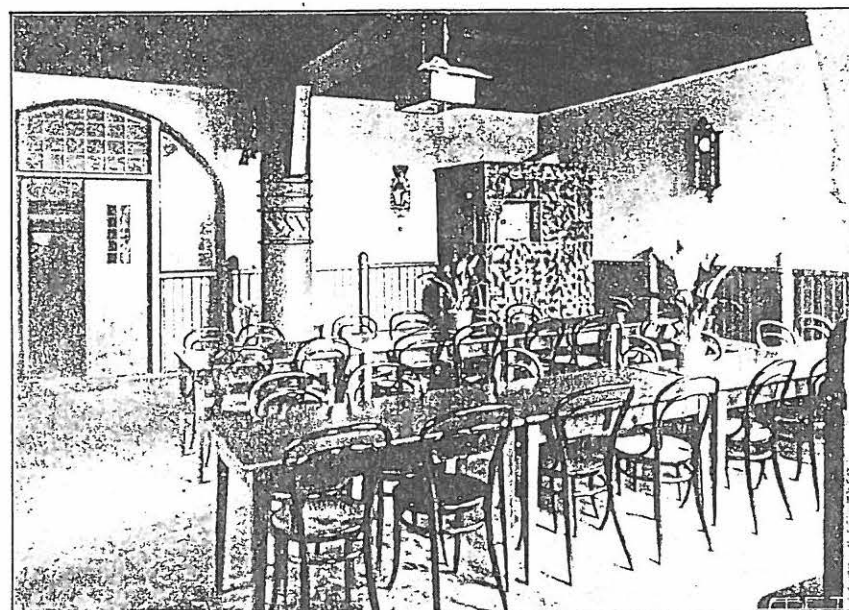
Näyttämö (kaupunginmuseon kuva-arkisto) (23)

Näyttämön viereinen tila, joka purettiin uuden takaportaan rakentamisen yhteydessä 1940-luvulla (Arkitekten oktober 1903) (21)

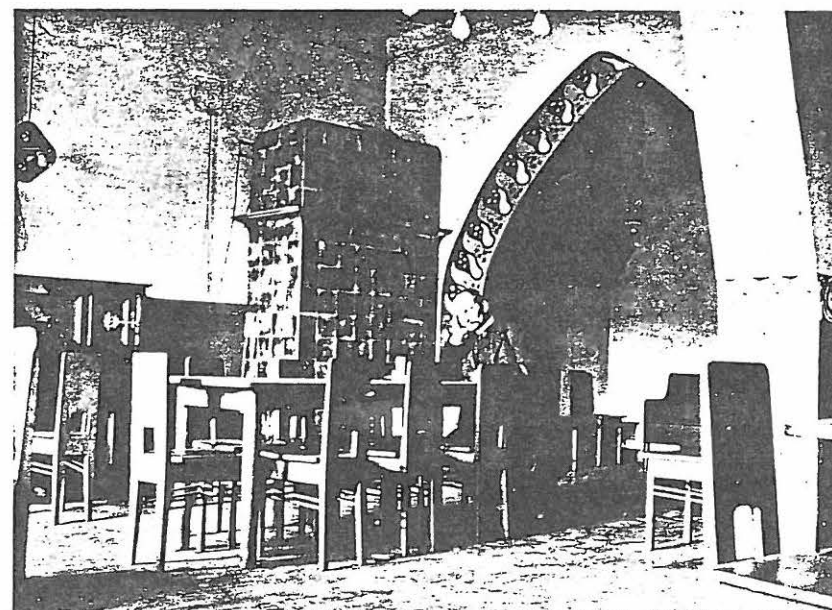

Buffettihuone (Arkitekten 1903)

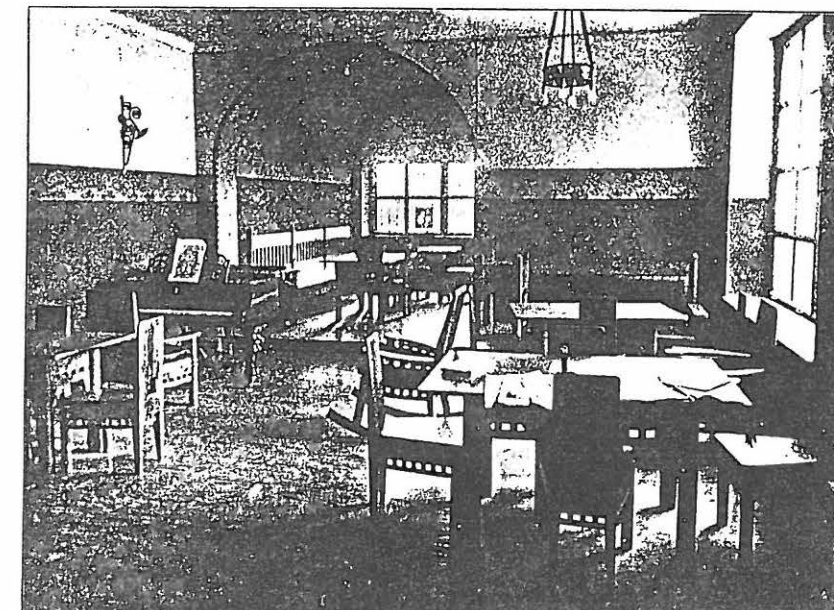

Ruokasali (juhlakirja Sampo) (24)

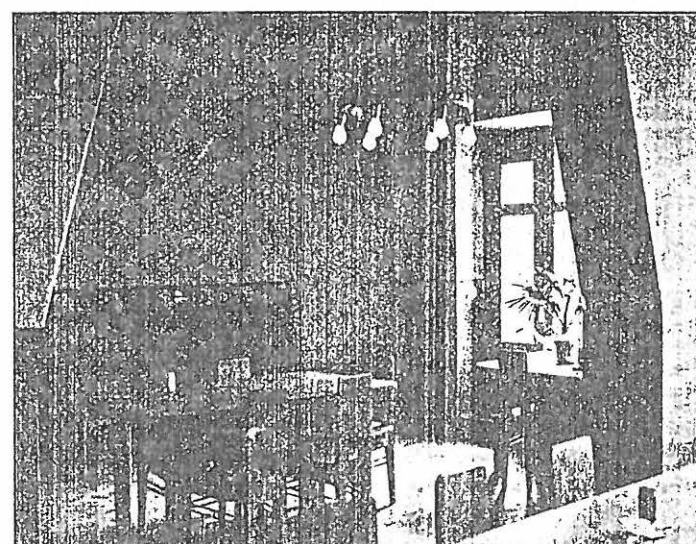
Ruokasalissa on valkoiset seinät, punainen puupaneli ja punainen katto. Sinivihreässä valtavassa uunissa messinkiluukut.

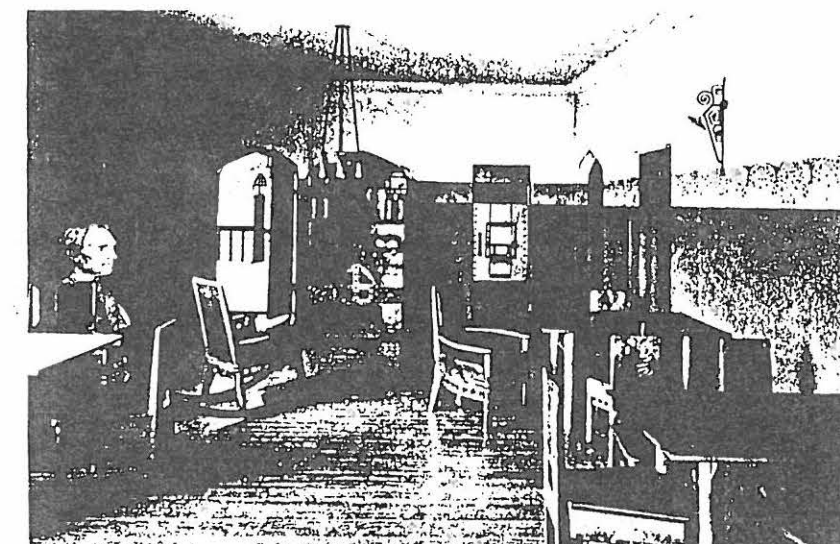
Kokoushuone 1904 (Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto) (14)

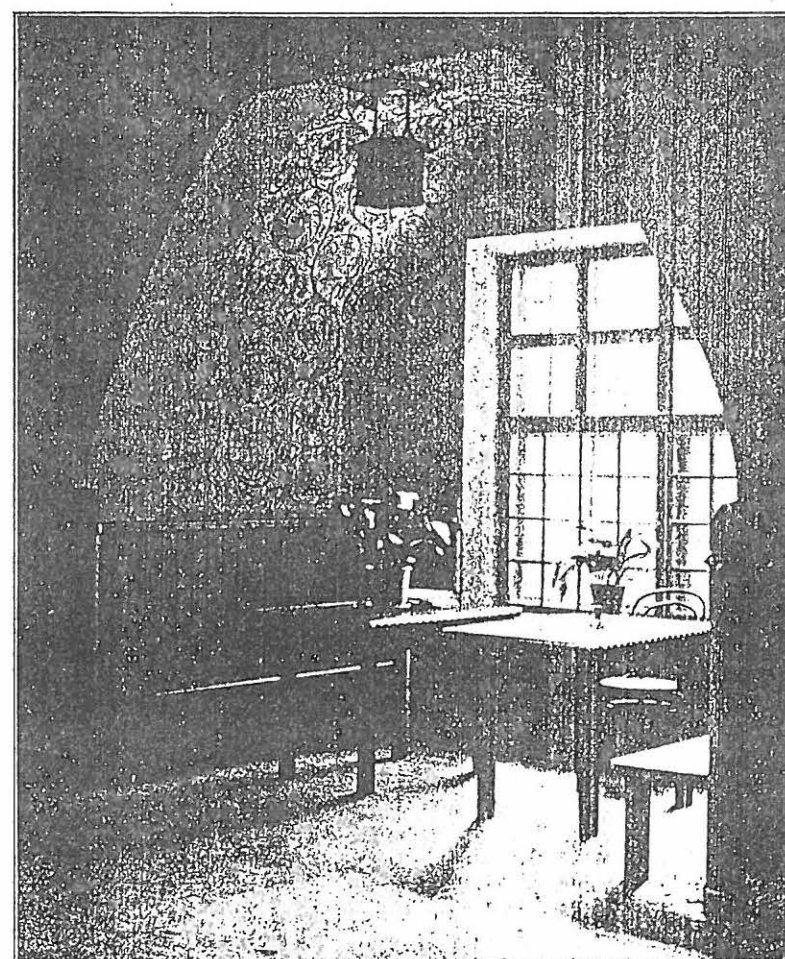
Lukusali (juhlakirja Sampo) (27)

Kokoushuone (Suomen teollisuuslehden kotitaide lokakuu 1903) (13)

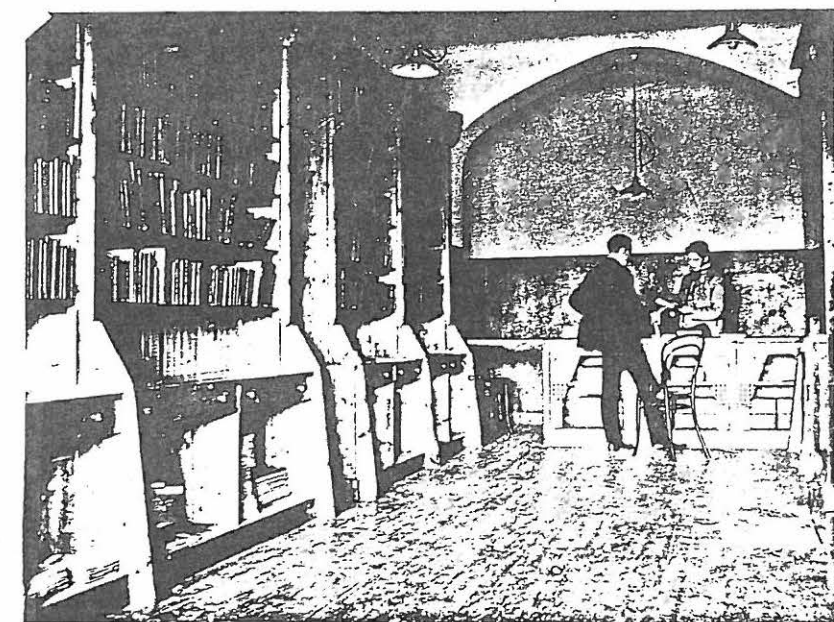
Lukusali (Suomen rakennustaiteen museon kuva-arkisto) (25)

Ruokasali (Suomen teollisuuslehden kotitaide marraskuu 1903) (7)

3. kerros

Kolmannessa kerroksessa on lukusali, kirjasto, kassa ja toimikunnan huone. Lukusali on valkoinen, punainen paneli ja sinivihreät huonekalut.

Kirjasto 1904 (Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto) (28)

RAKENNUKSESSA TEHDYT MYÖHEMMÄT MUUTOKSET

Ks. rakennusosien ikäkartoitus sivut 12 - 16.

1930 suunniteltu Teekkarilan rakennus Lönnrotinkadun ja Albertinkadun kulmassa ei aiheuta muutoksia Vanhan Polin rakennuksessa. 1938 Vanhan Polin pihalle suunnitellaan uusi piharakennus. Sen rakentaminen ilmeisesti aiheuttaa muutoksen Vanhan Polin porttikäytävässä. 1939 porttikäytävä levennetään tasalevyiseksi ja porttikäytävässä kellariin johtanut porras puretaan. Rakennuksen sisällä tehdään vain vähäisiä muutoksia. Tilarakenteeltaan talo säilyy lähes alkuperäisessä asussa 1940-luvulle asti.

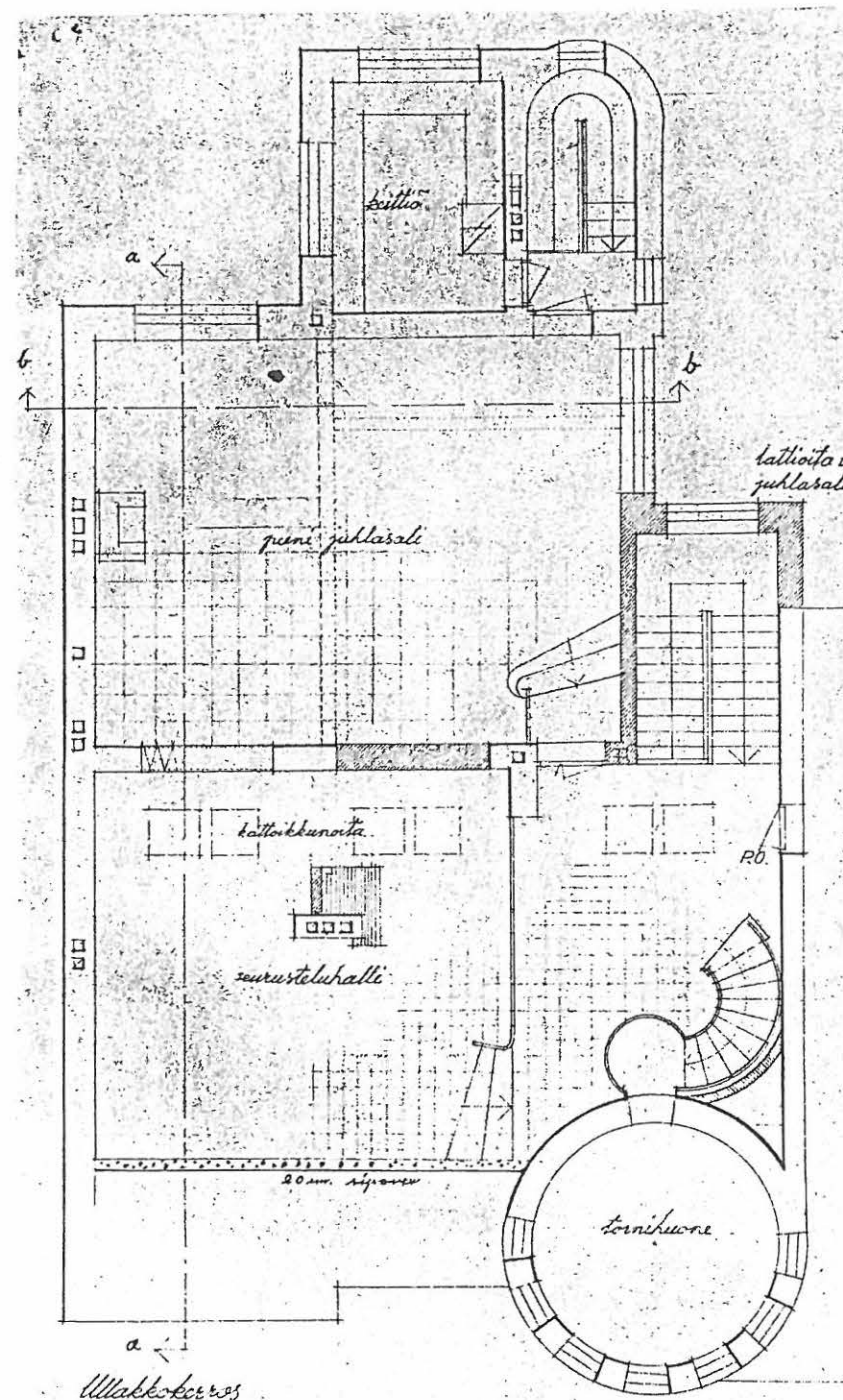
1945 Teekkareitten kulttuuritoimikunta järjesti suunnittelukilpailun Vanhan Polin tornin ja sinne johtavien ullakkotilojen idearatkaisusta. Kilpailussa jaettiin kaksi toista palkintoa: Kaija ja Heikki Sirénille sekä Marja Koskelolle.

Muutospiirustukset 1945 laati kuitenkin Veikko Larkas. Rakennuksen ullakko otetaan käyttöön muualla paitsi juhlasalin kohdalla. Vesikattoa korotetaan osalla rakennusta pihan puolella. Ullakkokerrokseen muodostetaan pieni juhlasali ja seurusteluhalli, johon liittyvä tornihuone myös sisustetaan käyttötilaksi.

Myös rakennuksen muissa kerroksissa tehdään muutostöitä. Ensimmäisen kerroksen aulan takaseinää uunin kohdalta puretaan pois, keittiö siirretään toiseen kerrokseen ja keittiön paikalle sijoitetaan musiikkisali, johon avataan käynti ala-aulasta heti ulko-ovea vastapäätä.

Toisessa kerroksessa entiseen ruokasalitilaan ja buffettihuoneeseen sijoitetaan keittiö. Tilat yhdistetään kadunpuolen kokoustiloihin. Juhlasalissa ei tehdä muutoksia.

Kolmannen kerroksen aulasta rakennetaan portaat ullakkokerrokseen. Aulaan liitetään tynnyriholvattu sivukäytävä eli kassa-huone puretaan. Tiloissa tehdään muitakin ovimuutoksia. Pokeripoksin huoneeseen siirretään ala-aulan vuolukivi-uuni, yhteen kokoushuoneeseen taas entisen ruokasalin ison kaakeliuunin osista tehdään uusi versio.

Ullakkokerroksen muutos 1945 Veikko Larkas

1946 on laadittu toteutetut suunnitelmat uutta juhlasalin takaporrasta varten. Porras-huoneen ensimmäiseen kerrokseen sijoitettiin naulakko- ja wc-tilat. Porras oli ajateltu palvelemaan myös Teekkarilan muutosajatuksia, jotka sittemmin jäivät toteutumatta.

Näissä 1940-luvun muutoksissa tuhoutuu myös rakennuksen alkuperäistä 'sisustustaidetta'. Juhlasalin näyttämön viereinen pikkutila freskoiineen puretaan uuden takaportaan tieltä. Ensimmäisessä kerroksessa tehdään yhdys-ovi pääaulasta entisiin myymälätiloihin toisen freskon läpi.

1940-luvun muutostöiden jälkeen tehdään rakennuksessa yksittäisiä pienempiä muutostöitä.

1950-luvulla laaditut suunnitelmat, joissa rakennuksen kellariin on sijoitettu ravintola, pihan alle keittiötiloja ja keilahalli, osa Vanhan Polin rakennusta purettu porras-tornin tieltä, eivät toteudu.

1956 on laadittu koko taloa koskevat lämmityssuunnitelmat, 1959 ilmanvaihtosuunnitelma, johon liittyy ilmanvaihtokonehuoneen rakentaminen näyttämön päälle.

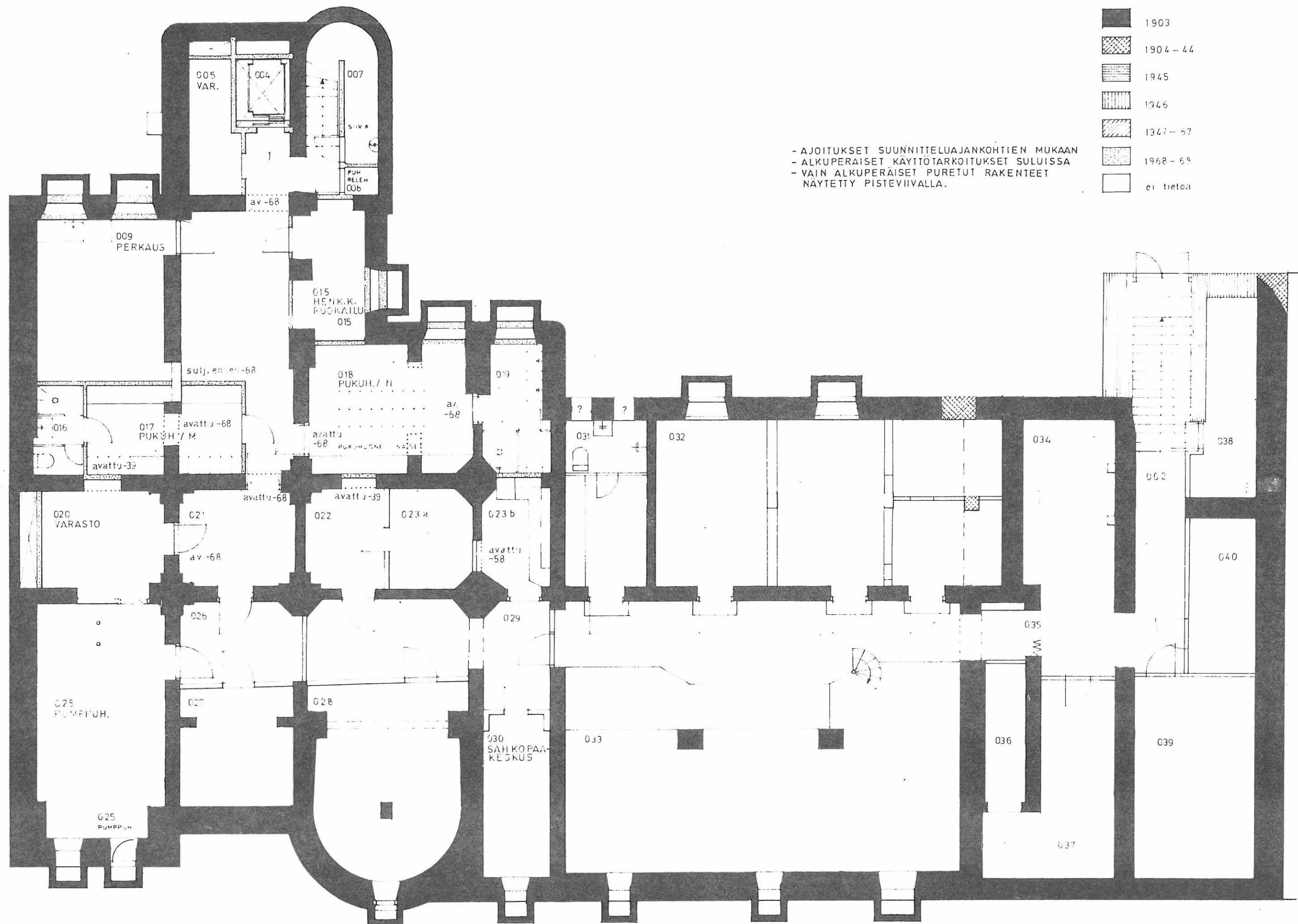
1960-luvun lopulla rakennuksessa tehdään peruskorjaus, jossa rakennuksen tekniset järjestelmät uusitaan, rakennetaan huoltohissi kaikkien kerrosten läpi, keittiö- ja sanitteetitiloja järjestellään uudelleen jne.

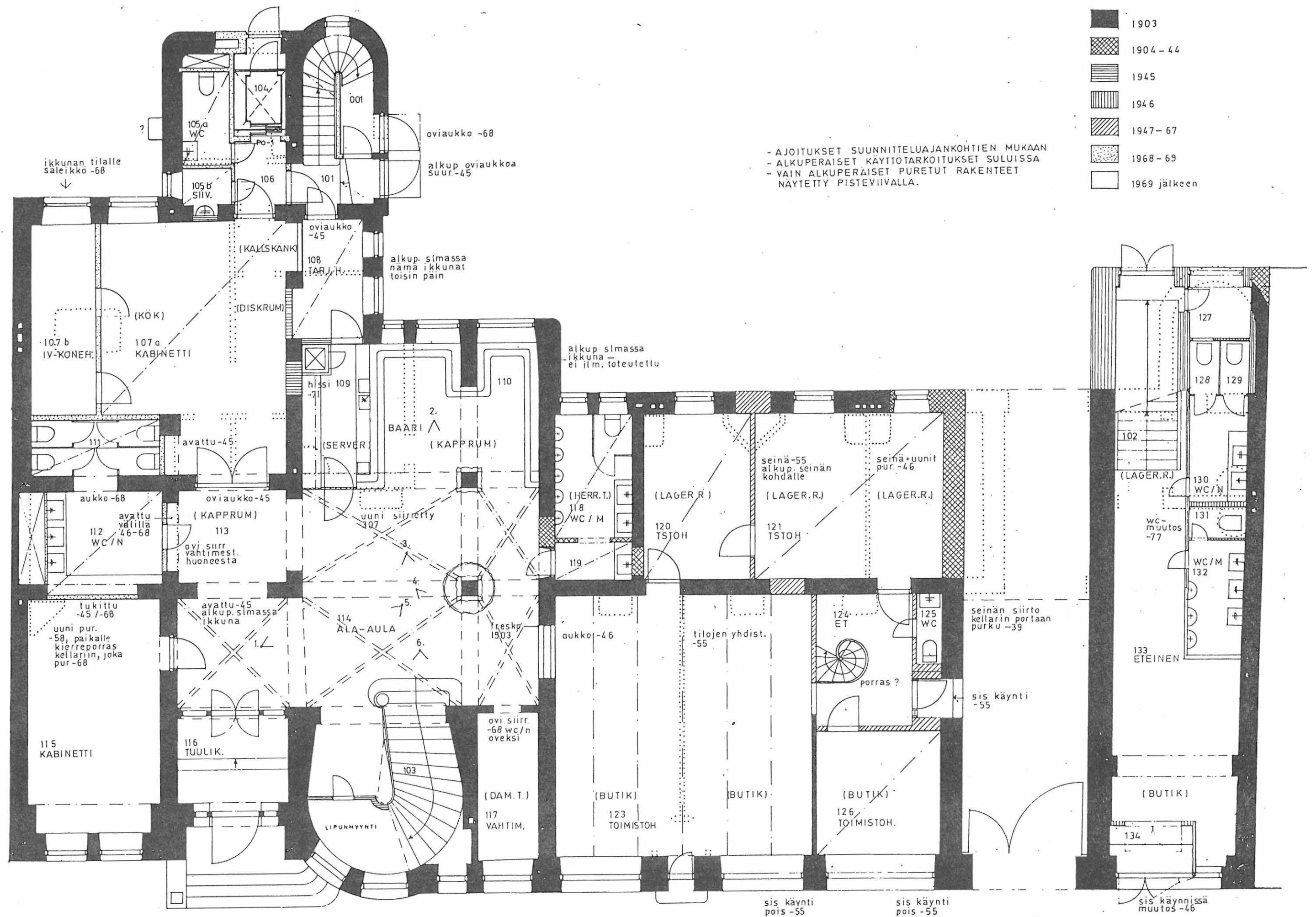
Em. peruskorjauksen jälkeen taloon on tehty 1970-luvulla ruokahissi 1. ja 2. kerroksen välille, juhlasalin takaporttaaseen liittyviä wc-tiloja hieman laajennettu.

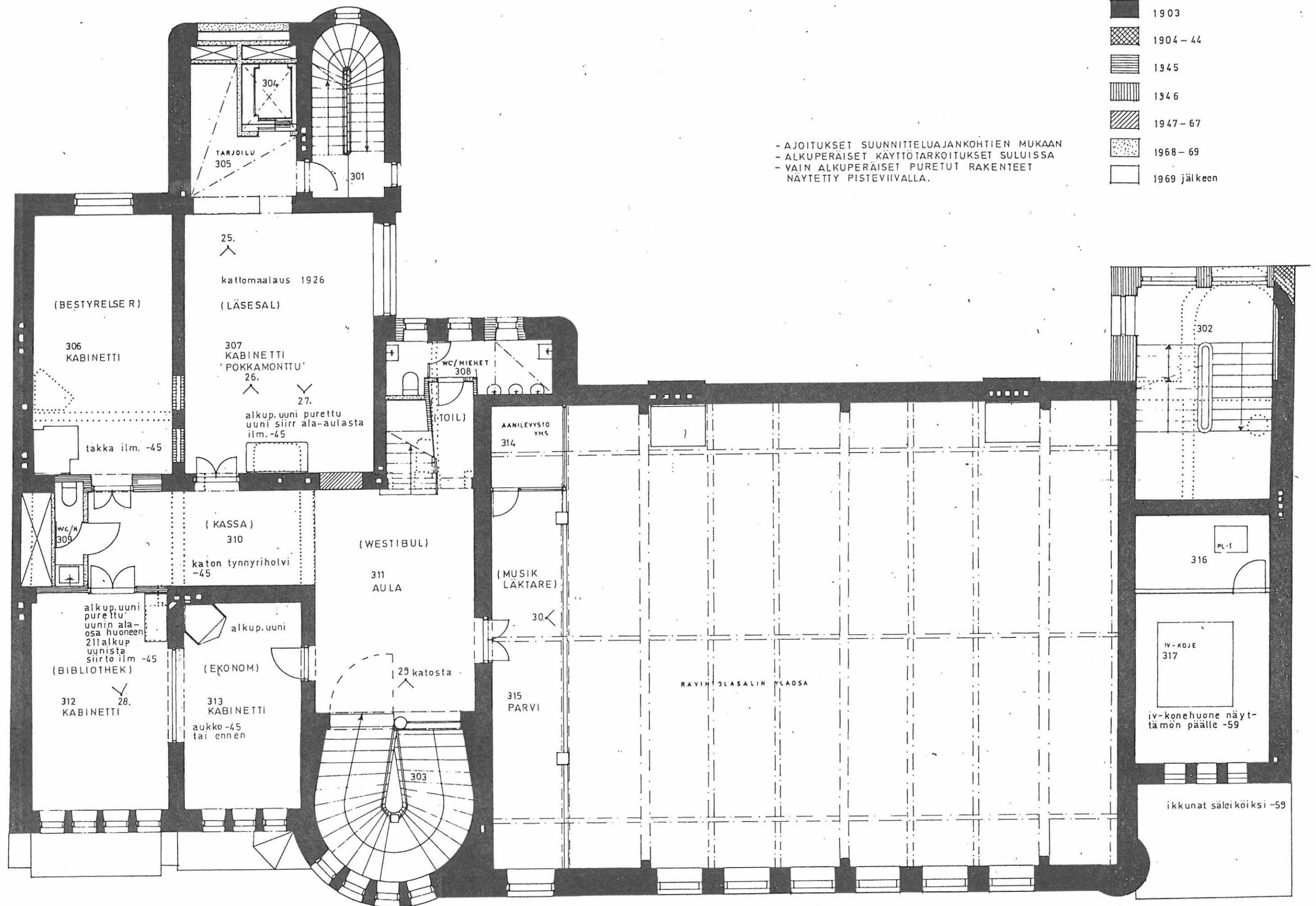
1980-luvulla on rakennettu sauna-, pukuhuone- ja baaritilat ullakkokerroksen seurusteluhalliin.

RAKENNUSOSIEN IKÄKARTOITUS

Ikäkartoitus on laadittu vertailemalla rakennusta koskevaa piirustusmateriaalia. Rakennuksen pinnoissa suoritettavien maalaustutkimusten tiedot eivät vielä ole tätä ikäkartoitusta laadittaessa olleet tiedossa. Esitetyt ajankohdat ovat rakennustoimenpiteiden suunnitteluajankohtia. Vain alkuperäiset puretut rakenteet on näytetty - myöhemmin rakennettuja nyttemmin jo purettuja rakenteita ei ole näytetty. Suluihin olevat käyttötarkoitukset ovat tilojen alkuperäiset käyttötarkoitukset.

RAKENNUKSEN NYKYTILANNE

Rakennuksen katuulkisivu on lähes alkuperäisessä asussaan. Muutoksia on tapahtunut vain alkuaan myymälähuoneistoina toimineiden tilojen sisäänkäyntijärjestelyissä.

Pihanpuoleisessa julkisivussa on 1940-luvulla rakennetun porrashuoneen lisäksi tehty joitain aukkojen sulkemisia, uusia aukkoja, vanhojen aukkojen suurentamisia. Ulko-ovet pihasisivulla on uusittu - ne ovat nyt verran huonossa kunnossa.

Vesikaton osittainen korottaminen pihan puolella on 1940-luvun muutosvaiheesta.

Kellarikerros

Osa kellarikerroksen tiloista on 1960-luvun peruskorjauksessa muutettu ravintolan apu-, varasto- ja henkilökuntatiloiksi sekä teknisiksi tiloiksi. Muualla on tehty vähittäistä käyttöönottoa mainostoimiston ja siivousliikkeen tiloiksi ilman paperille piirrettyjä suunnitelmia. Osasta kellarikerrosta ei ole mittatarkkaa paikkansapitävää piirustusmateriaalia. Kellarikerroksen tiloissa on rapatut, slammatut tai vain maalatut kiviseinät, katoissa on näkyvissä kappaholveja.

1. kerros

Nykytilanteen sekavaan vaikutelmaan on suurimpana syyllisenä tiloihin huonosti sopiva ravintolalavastus ja aulatilankin käyttäminen tiiviistikalustettuna ravintolatilana. Aulan alkuperäinen tilarakenne muuttui 1940-luvulla, jolloin sen takaosaan liitettiin siihen alunperin kuulumattomia tiloja ja avattiin oviaukot entisiin myymälätiloihin ja aulan takana sijaitseviin tiloihin. Pääportaan alle rakennettu lippumyymälä katkaisee alkuperäisen näköyhteyden kadulle ja samalla aulan alunperinkin hämyisä luonnonvalaistus on muuttunut entistä hämyisämmäksi. Kaikki aulan alkuperäiset koristemaalaukset on peitetty, samoin pääportaan nissin koristemaalaukset, alkuperäistä lasimaalausta ei enää ole nissin ikkunassa. Aulan taakse jäävät tilat, jotka alunperin olivat keittiötiloja, sittemmin musiikkisali, kärsivät 1960-luvulla tilaan sijoitetun ilmanvaihtokonehuoneen aiheuttamasta tilan ja luonnonvalon vähentämisestä.

Kadunvarren myymälätilat ovat alunperinkin olleet erillään rakennuksen muista tiloista, myös niiden pintojen käsittelytapa on ollut arkisempi kuin talon muissa tiloissa. Tilat ovat luonteeltaan miellyttävän valoisia.

Suurimmassa kadunvarsitilassa on näkyvissä kappaholvi, tiililattia; muiden tilojen pinnat ovat hiljattain toteutetun 'sisustuksen' peitossa.

Porttikäytävän toiselle puolelle jäävät 1. kerroksen tilat ovat 1940-50-lukujen uuden portaan rakentamisen aikaisessa asussa, jolloin tämä takakäynti juhlasalitiloihin on muodostettu.

2. kerros

Pääportaaseen liittyvässä aulassa on tapahtunut vähäisiä muutoksia: uunin vieressä ollut käynti 'buffettihuoneeseen' on suljettu, samoin pieni eteistila uunin vierestä on otettu mukaan ravintolatiloihin. Uuni on alkuperäinen.

Juhlasali on tilana säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan; näyttämön viereinen pieni tila on 1940-luvulla takaportaan uusimisen yhteydessä purettu - aukosta johtavat nyt ovet porrashuoneeseen. Toinen salin pitkällä sivulla oleva, muodoltaan pyöreä, pieni sivutila on materiaaleiltaan epämiellyttävän riisutussa asussa. Näyttämön parras on alkuperäisestä asustaan huomattavasti yksinkertaistettu. Salin lattian viimeinen kunnostustyö on epäonnistunut.

Aulan toiselle puolelle jäävät ravintolatilat liittyvät nykyisin alunperin ruokasalina nykyisin keittiönä toimiviin tiloihin. Ravintolatilojen takaosien alaslasketut katot ovat 1960-luvun ilmanvaihtoasennusten seurausta. Koristemaalaukset ravintolatiloiissa kuuluvat viimeisimpään ravintolasisustukseen.

Keittiötiloissa on jäänteinä alkuperäisestä ruokasalivaiheesta tilarakenteen lisäksi kaakeliuuni (alkuperäisen uunin paikalle siirretty pienempi uuni) ja koristeltu karnatinpylväs. Muut pinnat ovat asennusten, alakattojen tai uusien pinnoitteiden peittämät.

Entinen 'buffettihuone' juhlasalin ja nykyisen keittiön välissä liittyy nyt luonteeltaan nykyisiin keittiötiloihin.

3. kerros

Aulan alkuperäisasua on muutettu 1940-luvulla, jolloin on tehty uudet portaot ullakko-kerrokseen, avattu 'käytävä' nykyisten kabinettitilojen väliin ja suljettu 'pokkamontusta' suoraan aulaan johtanut ovi.

Juhlasalin musiikkilehterin 'äänilevystö' on myöhäinen versio 1940-luvulla rakennetusta 'nekustosta'.

Kabinettitiloissa on käyntien lisäksi muutoksia tehty uuneissa ja pintakäsittelyissä alkuperäiseen asuun verrattaessa. Huoltohissin aiheuttama ikkunan sulkeminen on oleellisesti muuttanut entisen lukusalin eli myöhemmän pokkamontun tilaa.

4. kerros

Ullakkokerroksen 1940-luvulla muodostettuja tiloja on oleellisesti muuttanut 1980-luvulla tehty baarin ja saunatilojen sijoittaminen entiseen takka-aulaan.

Pienen juhlasalin eli nykyisen koulutustilan pintarakenteet ovat 1980-luvun muutosvaiheesta.

Aulatiloiissa ja portaassa on jäljellä 1940-luvun materiaaleja: liuskekiveä lattiassa, aikaansa kuvastava takka, teräskaitteita, kattoikkunat ja joitain alkuperäisiä valaisimia.

VANHA POLI PIIRUSTUSMATERIAALI

1902 mars K. Lindahl & W. Thomé
RIITNING TILL AKTIEBOLAGET SAMPOS NYBYGGNAD ATT UPPFÖRAS Å TOMTEN
No 20 VID ANDREG. KVARTERET No 76 NÄKTERGALEN I HELSINGFORS STAD
- plan af källarvåningen 1:100
- plan af första våningen 1:100
- plan af andra våningen 1:100
- plan af tredje våningen 1:100
- leikkaus kadun suuntaisesti 1:100
- julkisivu Lönnrotinkadulle 1:100
- julkisivu Lönnrotinkadulle 1:66 2/3

Laveerattu piirustussarja Vanhan polin tiloissa.

1930 Kaj Englund
Teekkarilan uudisrakennussuunnitelmat - ei muutoksia Vanhan polin rakennuksessa.

1938 Veikko Larkas
Uusi piharakennus - asemapiirustuksessa on näytetty pihalta purettavat puurakennukset.
Ei muutoksia Vanhan polin rakennuksessa.

1939 Veikko Larkas
Porttikäytävän muutos.
- asemapiirustus 1:200
- kellarikerros 1:100 (allekirjoitus Laura Järvi)
- 1. kerros 1:100 (allekirjoitus Laura Järvi)

1945 Veikko Larkas
Ullakkokerroksen osittainen korottaminen ja käyttöönottoaminen, muutoksia kerroksissa.
- asemapiirustus 1:200
- 1. kerros 1:100 ja työpiirustus 1:50 (osa rakennusta)
- 2. kerros 1:100
- 3. kerros 1:100 ja työpiirustus 1:50 (osa rakennusta)
- ullakkokerros 1:100 ja työpiirustus 1:50 (osa rakennusta)
- leikkaukset a-a ja b-b 1:100
- leikkaukset a-a, b-b ja c-c 1:50
- pituusleikkausluonnos 1:66 2/3
- ullakkokerroksen puukatto 1:50. (insinööritoimisto A. Rosendahl)
- ullakkokerroksen rautabetonikatto ja kattotuolit 1:100, 1:25 (insinööritoimisto A. Rosendahl)
- radiokoppi juhlasalin parvelle (sisustustyö radiokerhon ohjeiden mukaan) 1:20, 1:1

1946 Veikko Larkas (toukokuu)
Uusi porrashuone vanhan portaan paikalle, takakäynti juhlasaliin.
Ei toteutettu tämän suunnitelman mukaan.
- asemapiirustus 1:200
- 1. - 3. kerros 1:100
- leikkaus 1:100

1946 Martti Melakari (joulukuu)
Uusi porrashuone vanhan portaan paikalle, takakäynti juhlasaliin.
Tehty Larkaksen suunnitelmaa 1946 hieman muuttaen. Toteutettu.
- kellarin 1:100
- 1. kerros 1:100
- 2. kerros 1:100
- 3. kerros 1:100
- 4. kerros 1:100
- kaksi julkisivua pihalle uuden portaan osalta 1:100
- leikkaus 1:100

1950 v. Larkas Esko K. Mäkelä
Kokonaissuunnitelma, jossa rakennuksen kellarin sijoitettu ravintola, pihan alle mm. keittiötiloja ja keilahalli, osa vanhan polin rakennuksesta purettu ja paikalle rakennettu 7-kerroksinen porrastorni teekkarilan rakennuksen ja vanhan polin väliin.
Suunnitelmaa ei toteutettu.
- asemapiirros 1:200
- kellarin - 7. kerros, ullakko 1:100

1955 Kalevi Ruokosuo
Muutos 1. kerroksen entisissä myymälätiloissa.
- 1. kerros 1:100

1956 lämmityssuunnitelmat ?
- kellarin - 4. kerros 1:50
- nousukaavio 1:50

1958 Kalle Narinen
Kierreporras 1. kerroksesta kellarin.
- asemapiirustus 1:200
- kellarin 1:100
- 1. kerros 1:100

1959 Kalevi Ruokosuo
Keittiön laajennus, juhlasalin ja ravintolan ilmastointi.
- kellarikerros 1:100
- 2. kerros 1:100 (15.7.59 keittiön laajennus)
- 2. kerros 1:100 (13.10.59 ilmastointi; 2. kerroksen alaosa ja 2. kerroksen yläosa)
- 2. kerros 1:50 (osa rakennusta)

1959 ilmastointisuunnitelmat Valmet
- 2. kerros 1:100
- 3. kerros 1:100
- konehuone näyttämön päällä 1:25
- ilmastointihuone näyttämön päällä 1:25 (insinööritoimisto P. Simula & Co)

1968-1969 Arkkitehtitoimisto Esko K. Mäkelä / Jussi Tanska
- asemapiirustus 1:500
- kellarin - 4. kerros 1:100
- leikkaus A-A 1:100
- leikkaus B-B, pihajulkisivu koilliseen 1:100
- pihajulkisivu luoteeseen 1:100
- työpiirustukset kaikista kerroksista 1:50
- erikoispiirustuksia
- rakennusselitys
- huone- ja maalaustyöselitys

1968-69 Insinööritoimisto Pentti Kaista & Lars-Olav Sebbas
rakennesuunnitelmat

1968-69 Insinööritoimisto Sassi & Co
LVI-suunnitelma

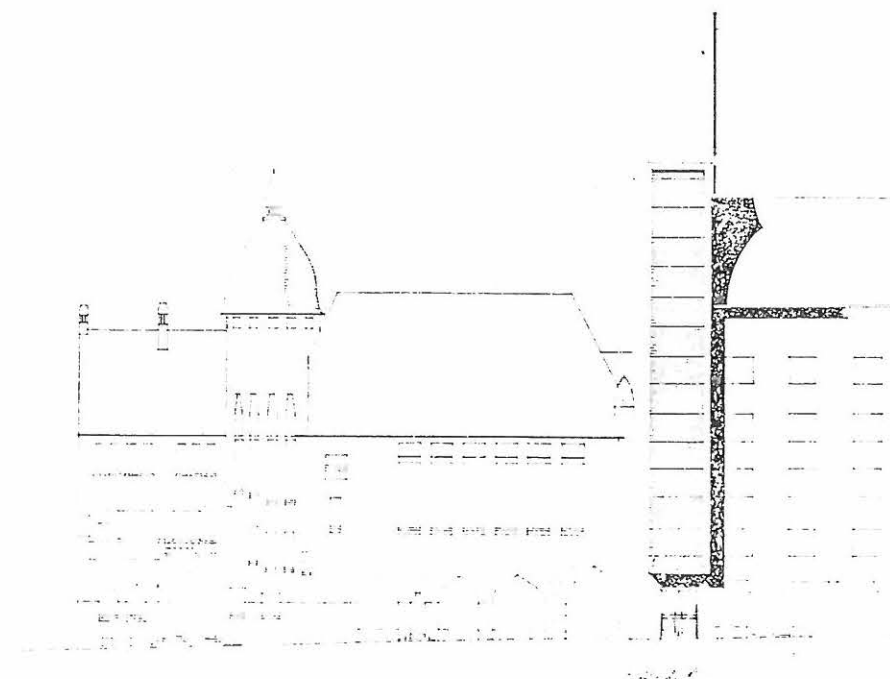
1968-69 Insinööritoimisto Tauno Nissinen
sähkösuunnitelmat

1971 Arkkitehtitoimisto Esko K. Mäkelä
käyttötarkoituksen muutos, osa ensimmäisen kerroksen aulasta ravintolakäyttöön (baari).

1971 Tapio Korpisaari
ruokahissi 1. ja 2. kerroksen välille
- asemapiirros 1:500
- 1. kerros 1:100
- 2. kerros 1:100
- rakennepiirustus ruokahissin aukot 1:20 (insinööritoimisto P. Kaista & L.-O. Sebbas)

1983-84 Studio Kaisa Blomstedt/Heimo Paukkunen
sauna ullakkokerrokseen
- asemapiirros 1:500
- 4. kerros 1:100
- leikkaus A-A 1:100

1983-84 LVI-KONTEST Oy
- viemärit kellarikerros 1:50
- saunaosaston ilmanvaihto 1:50
- ilmastointikonehuone 1:25
- saunaosaston lämpöjohdot 1:50
- saunaosaston vesi- ja viemäri 1:50
- 2. kerroksen keittiön ilmanvaihto ?

Toteutumaton suunnitelma vuodelta 1950; osa Vanhan Polin rakennuksesta korvattu porrastornilla.

PAINETUT LÄHTEET

Sampo Polyteknikkojen yhdistyksen juhla-
kaisu uuden huoneuston vihkiäisiin 19 31 03
X

Polyteknikernas förenings nya hem
Arkitekten oktober 1903

Pristäflingen för Polyteknikernas förenings
nya hus Teknikern mars 1901

Prisnämndens utslag uti den af Polytekniker-
nas förening utlysta pristäflan
Teknikern mars 1901

Notiser: ny täflan om ritningar till Poly-
teknikernas förenings nya hus
Teknikern september 1901

Polyteknikernas förenings hem
Teknikern oktober 1901

Polyteknikernas blifvande nybyggnad
Teknikern oktober 1901

Bertel Jung: Med anledning af täflan om
Polyteknikernas förenings nya hus
Teknikern november 1901

Från allmänheten: Svar till arkitekt Bertel
Jung med anledning af täflan till Poly-
teknikernas förenings hus.
Teknikern december 1901

Polyteknikernas förenings hus
Teknikern mars 1902

Jac. Ahrenberg: En värdesättning af aktie-
bolaget Sampo's hus
Teknikern december 1903

Aktiebolaget Sampo's hus och huru det kommit
till stånd Teknikern december 1903

Wald. Wilenius: Öfversikt af byggnadskonsten
i Finland under åren 1880-1905
(Tekniska föreningens i Finland förhandlingar
den 31 mars 1905)

Polyteknikkojen oma talo
Suomen teollisuuslehden Rakentaja
marraskuu 1903

Polyteknikkojen yhdistyksen uutisrakennuksen
sisältä Suomen teollisuuslehden Kotitaide
lokakuu 1903, marraskuu 1903

Gustaf Strengell: Suomen rakennustaide meidän
päivinäme Valvoja 1903

Ivar Hortling: Walter Thomé, en minnes-
teckning 1918

Walter Thomé Arkitekten 1918

Sixten Ringbom: Granitrörelsen i vår sekel-
skiftsarkitektur: förutsättningar -
förhistoria - förebilder
Taidehistoriallisia tutkimuksia 4 (Taidehis-
torian seura)

Teekkari- lehti, erityisesti 1945

Rakennusta koskevaa valokuvamateriaalia on
löytynyt Helsingin kaupunginmuseon kuva-
arkistosta, Suomen rakennustaiteen museon
arkistosta ja Teekkarimuseosta.

Teekkarikamerat on kuvannut Vanhan Polin si-
sätilat helmikuussa 1987.

Tornikilpailun II palkinto
Heikki Sirén (Teekkari -45)

VANHAN POLIN MAALAUSTÖIDEN TYÖMAAKATSELMUS 13.8.87

Läsnä: Pentti Pietarila, museovirasto

Sakari Kangas, Maalaamo Pauli Hietanen Oy

Arja Vehanen-Sinda, Arkkitehtitoimisto Timo Jokinen ky

- . Maalinpoistoa ala-aulessa, pääportaassa ja porrasauloissa jatketaan nykyisellä menetelmällä pesu- ja neutralisointikäsitte-lyineen. Mallipinnassa saavutettu maalinpoiston aste todettiin riittäväksi. Ala-auan holvien maalauskoristelut saadaan ilmeisesti esille vahvistamalla esilletulleita kuvioita, lukuunottamatta yhtä holvia, jonka käsittelyyn palataan pesu- ym. työvaiheiden jälkeen.
- . Ala-auan lattia. Pentti Pietarila esitti nykyisen paikallavale-letun mosaiikkilattian paikkausmahdollisuuksien selvittämistä ennen lattian uusimispäätöstä. Valitaan koealue, jolla halkeama tai halkeamien risteyskohta paikataan, lattia hiotaan ja käsitellään valmiiksi-paikkaamalla saavutettavan tuloksen selvittämiseksi.
- . Pääportaan kaiteen pylväiden alkuperäinen sininen sävy palautetaan vanhaa esilletullutta käsittelyä vahvistamalla, tavoitteena erittäin ohut kuultava maalaus käsittely. Kaiteen metalliosat puhdistetaan entisestä maalista. Käsijohteeseen tehdään malli laseerauskäsittelystä kuten porrashuoneen vanhoihin peilioviin.
- . Juhlasalin seinäpanelointien ja vanhojen peiliovien maalinpoistoa jatketaan maalinpoistoaineella kuten tähänkin asti. Seinäpanelointiin ja oveen tehdään laseerauskäsittelyn malli lopullisen sävyn ja tummuusasteen selvittämiseksi.
- . Juhlasalin katto jätetään tummemmaksi kuin seinäpaneloinnit. Katossa suoritetaan pesukäsittely esitetyn mallin mukaan. Pesun jälkeen kiilloltaan laikukkaan pinnan käsittelystä tehdään lakkausmalli. Kattoon jäsennöivät palkit lakataan kiiltävämällä lakalla ('sipulin kuoren kiilto'), panelointiosat himmeämmällä lakalla ('munankuoren kiilto').
- . Pääportaan aulessa 2. kerroksessa olevan vuolukivi-uunin puhdistamisesta tehdään koealue nykyisen lakka tai vahauskäsittelyn poistamiseksi.
- . Ikkunapuitteiden ja karmien valmiiksimaalauksen kiiltoaste rakennuksen sisällä on korkeintaan puolikiiltävä, ikkunasyvennys on himmeämpi kuin puitteet ja karmit, mutta kiiltävämpi kuin seinien Tempera-maalaus. Ikkunoiden valmiiksimaalauksesta tehdään malli.

Arja Vehanen-Sinda

Jakelu: osanottajat

Veikko Majava

Reino Vuokko

Pekka Tuutti

Rainer Nieminen

Asiantuntijamestarit / Eriksson